SUSCRIPCIÓ
Barcelona . Una pesseta al mes
Espanya . . 4'50 pessetes al trimestre
Extranger . 9'00 id. id.
Pagant per anys, una pesseta de rebaixa

EL·POBLE·CATALÀ

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
CARRER DE SANT PAU, 6, PRINCIPAL
IMPREMPTA
CARRER DE FORTUNY, [illegible] 2 TERS.
TELÈFONS
REDACCIÓ, 723 - - IMPREMPTA, 2.298

ANY X.-NUM. 3.002 — BARCELONA, DILLUNS 2 DE JUNY DE 1913 — UN NÚMERO, 5 CENTIMS

GRANS MAGATZEMS EL SIGLO CONDE I C.ª BARCELONA

Dilluns 9 de juny i díes següents
EXPOSICIÓ ESPECIAL I VENDA DE
Mobles i articles per a TAULA i REGAL
Preus considerablement reduits durant els díes d'Exposició en

Vaixelles	Coberts	Saes viatge	Binoeles teatre	Persianes
Serveis de cristall	Vinagreres	Moneders pell	Caixes paper	Cortines
Batería de cuina	Platería	Flors	Fotografía	Llanços
Ceràmica	Rellotjería	Perfumería	Dibuix i pintura	Manteleríes
Cistellería	Figures	Fanos	Làmpares	Davantals
Centres	Miralls	Ombrel·les	Mobles	etc., etc.

GRANS OCASIONS
Telègraf públic en el saló de lectura (Según pis)

L'Institut Agrícola de Sant Isidre

Una excursió

A Arenys de Mar

Celebra cada anyada, l'Institut Agrícola de Sant Isidre, una excursió amb el nom d'«Excursió favada», que sempre té un fi práctic i agradable. Aquest any l'Institut decidí visitar la granja «Paraíso», el castell de Santa Florentina, de Canet i unes propietats agrícoles del mateix terme.

Dissabte en el ràpid de dos quarts de nou del matí, sortiren de Barcelona uns cinquanta expedicionaris, presidits pel president i secretari de l'Institut, senyors Eusebi de Puig i Maspons i Camarasa.

A l'estació d'Arenys foren rebuts pel cònsol de Méxic a Barcelona i propietari de la granja «Paraíso», don S. Castelló, senyors Lloveras i Raventós de la Cambra oficial i Sindicat Agrícola d'Arenys de Mar, i els socis de la mateixa, senyors R. Sala, J. Gras i M. Nicolau.

Els excursionistes visitaren la Cambra ont foren rebuts per varis socis, donant la benvinguda als arribats don Ricard Solá, al que contestà'l senyor de Puig que oferí a l'entitat tot l'apoi que poguessin permetre les forces de l'Institut.

Després es visita la granja del senyor Castelló.

El "Paraiso,,

La granja «Paraíso», de don Salvador Castelló, du un nom que li escau perfectament. Situada en una alçaria que domina la blanca població d'Arenys i en lloc en que'l mar apareix en tota la seva bellesa, no podía cercar-se altre punt semblant. El senyor Castelló, persona de grans coneixements técnics sobre avicultura, que té un amor sens límits a les coses aquestes, ha dedicat molts anys de la seva vida i no pocs cabals a institució tant simpàtica, i ha fet molt de bé al coneixement de l'avicultura, entre la gent del camp, i als que a l'estudi d'aquesta branca de l'agricultura es dediquen. Cal visitar la granja per a compendre lo que diem. El senyor Castelló tracta'l seu «Paraíso» amb un carinyo com solament se posa en les coses que un estima i coneix. Visitant les diverses dependencies de la casa, un se'n fa completament càrrec.

La visita dels expedicionaris començà pel museu de la granja, ont poguerem admirar les modernes incubadores, model del propietari, rarissims exemplars dissecats d'aviram i altres de gran corpulencia i tamany; de fotografíes i pintures d'altres exemplars, de màquines i eines i objectes que tenen aplicació a la reproducció, cría i engreixament dels animals de ploma. Seguí al «museu» la visita a algunes gabies ont hi ha alguns exemplars de faisans i ànecs exòtics; al laboratori i classes de la granja, ont pogueren admirar-se aparells ortopédics i peces anatòmiques; a les grans gabies de «sementals», escampades entre arbres i flors; a la biblioteca que guarda nombroses obres d'avicultura, a la secció editorial, en la qual el senyor Castelló, amabilíssim mostrà a la premsa que assistía a la visita, varies obres editades per ell i que tenen gran mercat a l'Amèrica i que fins en algunes nacions han sigut declarades de text.

En la granja es donen cursos cada any i als mateixos assisteixen bon nombre d'alumnes. I això, el senyor Castelló, ho fa amb els propis medis. Cap ajuda oficial té ni ha tingut que l'ajudés a fer gran aquesta obra de cultura.

Acabada la visita, els visitants foren obsequiats amb un vermut d'honor pel senyor Castelló i fills, en les habitacions de la casa-torre des de la qual se domina un armoniós i bell panorama.

Al Mont Calvari

Acabada la visita a la granja, en alguns carruatges es traslladaren els expedicionaris al Mont Calvari, ont havía d'ésser servit el dinar al punt de les dotze. Allí esperaven altres que havíen arribat en altres trens del matí.

L'arribada al Mont Calvari fou una sorpresa per a aquells que no coneixíen tant delicios lloc. Abans de dinar reposàrem uns en la terraça que domina'l mar en tota la seva amplaria i l'hermosa corva de la costa en la qual s'asseu Arenys. Altres, els joves i els bellugadiços, anaren a veure el criader de llagostes que hi ha al peu de l'edifici entre les roques ont petaven les ones braves. En el mateix hotel havía de celebrar-se a les dugues de la tarde, un banquet nupcial.

Començà el banquet ocupant la presidencia del matix el presidents de l'Institut senyor de Puig, el secretari del mateix senyor Maspons, don S. Castelló, una representació de la Cambra Agrícola d'Arenys, i el gendre del comte de Canet don R. Campmany.

Entre'ls assistents hi figuraven, además dels esmentats, els senyors don Guillem J. de Guillèn García, don J. M. Pujalor, de Martés, don Jaume Raventós, don Josep M. Borrell, don Francisco Valentí, don Carles Jané, don Ramón Joaba, don Angel Arañó, don Artur Hermosilla, don Isidre M. de Puig, don Emilià Gimeno, don Manuel Rabentós, don Miquel Gorgot, don Josep Llavallol, don Miquel Casanovas, don Gaietà Amar, don Santiago Comas d'Argemí, don Enric J. Vidal i Valenciano, don Joaquim d'Abadal, don Lluis Sitges, don E. Miralbell i Carreras, don Joan i don Bonaventura Durall, don Josep Campmany, don Josep Ventura Guasch, don Joaquim Borrell, don August Carbonell, don Josep de Pol, don Rafel Gorgot, don Rossend Massó, don Joan Angel i Genís, don Ramón Pujades, don Josep M. Guillèn, don Lluis Pujgdomènech, don Leandre Llobera, don Martí Nicolau, don Jaume Gras, don Ricard Solà, don Rafel Basté, don Salvador Dachs i altres que sentim no recordar.

En el «menú» fou servit un riquíssim plat de «fabes a la catalana».

S'estava en el xampany quan entrà la comitiva nupcial, al davant de la qual anaven els nuvis, la bella senyoreta Antonia Masllorens Puig i don Josep Arenas Pujol, els dos de Canet. La seva presencia fou acullida amb una calorosa ovació i a peu dret.

El castell de Santa Florentina

A les dugues de la tarde, en els carruatges d'abans, la comitiva emprengué el camí del «Castell de Santa Florentina», travessant el poble de Canet, entre la viva atenció del veinat, la llarga caravana dels vehicols.

El senyor Campmany, gendre del comte de Canet, acompanyà als visitants per tots els àmbits del castell senyorial. Els visitadors entraren per la porta que hi ha entre les torres emmarletades, seguint després el vestíbol, les grans sales, les habitacions ont s'hostatjà el rei i en Maura, i la cripta del castell.

L'aspecte de la fortalesa feudal causà una impressió de fortitut, altíssims els murs, altes les torres i ben guardades totes les obertures. En el vestíbol del castell una font cantadora raja continuament, i damunt d'ella uns versos d'or de l'immortal Verdaguer diuen unes estrofes divines a l'aigua regalada.

No volem insistir sobre la descripció del castell. S'ha dit ja molt de la seva sala regia, de xamanera monumental, amb riquíssim relleu, representant la casa de Canet fent entrega al poble d'aquest nom de la sobiranía municipal; del menjador amb tapiços notables i autèntics dels sigles XVI i XVII; de les cambres amb llits barrocs, retaules gòtics, arquibles, armadures, armes; del pati d'honor amb finestrals, escala i galería gòtica del Priorat de Tallat; de la cripta, panteó de la familia, sumtuós, situat sota la part vella del castell, amb les seves columnes de capitells gòtics i mosaics riquíssims i l'estatua jacent de la mare política del senyor del castell, obra den Blay.

L'aspecte general del castell és sever, dóna una impressió de riquesa i poder, idea clara de les edats passades.

El senyor Campmany obsequiá amb refrescs als presents.

Agricultura

Sortint del castell es visità la propietat agrícola de don Ramir Busquets, propietat extensa ont hi ha grans plantades de atmetllers, avellaners i tarongers. Una gran deu d'aigua, que va a cercar-se a varis kilòmetres, per medi d'una mina, dóna el preciós líquid en abundancia. Allí hi ha nombrosos surtidors, alguns originalíssims. La finca fou correguda en tots els indrets, obsequiant-se després als excursionistes amb exquisides madurixes i sucoses taronges. Feu els honors de la casa la bella senyora Busquets, donya Dolors Lemmonier.

I d'allí es prengué el camí de Canet ont se prengué'l tren a les sis de la tarde, contentíssims tots els expedicionaris de l'excursió feta, de les coses i belleses vistes i de les atencions rebudes a tot arreu.

excursió altament instructiva i agradable.

No hi hagué cap accident, resultant la

P. DE P.

La llacuna pestilencial

Hi ha un fet tristíssim que constitueix la síntesi de la política espanyola en els temps actuals: i és que tot lo d'aquí subsisteix, no per les propies virtuts ni per la propia força, sinó perquè no hi ha rès que ho pugui substituir. Tot lo que tenim, ho tenim perquè no's troba, ara per ara, altra cosa mil·lor.

S'aguanta la monarquía perquè'ls partits republicans no constitueixen, en les presents circumstancies, una solució factible. S'aguanten els lliberals en el poder perquè no hi ha cap més partit dinàstic que pugui ocupar-lo. S'aguantarà — segons sembla — en el govern el comte de Romanones a manca d'un home com cal.

Les noves de Madrid, en efecte, donen com a cosa segura que seguirán governant els lliberals i com a cosa gairebé segura que serà ratificada la ja coneguda aliança al comte de Romanones. Sigui així o sigui d'altra manera, la tremenda crisi que'l règim sofreix queda en el mateix estat. Això ens recorda aquells arbres den Santiago Rusiñol, la vida dels quals està tant agotada, que no'ls queden forces ni per a morir-se. Poques vegades resulta tant aplicable al cas aquella frase: «Aquí fa falta un home.»

Mentrestant continuarà al cap del ministeri el comte de Romanones, probablement amb els mateixos ministres. Es de creure que en Gasset, que ha anat a perill de veure durar vuit dies justos i cabals la seva setena estada en el ministeri de Foment, haurà fet alguna promotença a la Verge de la Paloma.

Més, tant si és aquesta com si és una altra la solució de la crisi, romàn estranya, inexplicable, sospitosa, la precipitació amb que'l comte presentà la dimissió total. Quedà així trencat un debat transcendental i emocionant, totjust iniciat, i en el qual tenían indiscutible dret a intervenir els representants de les altres forces polítiques. El conflicte constitucional present no pot ésser cosa exclusiva de's lliberals i els conservadors dinàstics, ni pot reduir-se a un diàleg més o menys sensacional entre'l comte de Romanones i en Maura. Els altres partits i els altres homes del Parlament tenen el dret de que s'escolti la seva paraula i sigui tinguda en compte abans de resoldre's definitivament o interinament el plet. Tal és el sentit dels acords presos per les minories regionalista i conjuncionista.

Arribada la crisi al seu desenllaç, sembla que avui o demà se reanudará en el Congrés el debat polític. Si és així, el mal s'haurà reparat en part. Però el comte de Romanones s'haurà anticipat a les resultancies del debat parlamentari, intentant eludir-les amb un cop de Maquiavel degenerat.

Sols indiferencia i fàstic pot inspirar l'actual crisi del ministeri. Tots els camins són dolents, i tant se val que's vagi per l'un com per l'altre. De tot arreu surten fetors. En una cosa té raó en Maura: en dir que en la política espanyola hi ha una llacuna pestilencial. La llacuna pestilencial hi és, encara que no sigui precisament l'Estigia.

Revista estrangera

El plet búlgaro-serbi-grec

A Londres s'ha firmat per fi la pau definitiva entre'ls aliats balkànics i la Turquía. Però aquexa pau, serà una pau entre dugues guerres? Tornarà a encendre's el foc tràgic en la península roja?

No s'han perdut les esperances de veure a búlgars, grecs i serbis avenir-se i resoldre pacíficament les seves querelles. Però no pot amagar-se a ningú que'l perill és gros. Es cosa evident que Grecia, Bulgaria i Serbia se preparen per a una nova guerra. En aquests preparatius hi ha una bona part de precaució. També hi ha, indubtablement, una part d'actitut agressiva.

Si la guerra esclatés entre'ls actuals aliats, aquests perdríen davant del món les simpatíes que han conquerit en la seva campanya contra Turquía. La guerra turco-balkànica era fatalment necessaria. Sols per la força podíen reconquerir els aliats els trocos de patria dominats pels otomans. Sols per la força podía abandonar aquells trocos l'imperi turc. Mes en els actuals plets balkànics no succeeix igual. Amb seny i esperit s'evat la lluita armada pot evitar-se fàcilment. En els territoris que se disputen els aliats no hi ha en favor de cap d'ells drets absoluts, intangibles. Es sabut que la Macedonia, a la qual pertanyen els territoris objecte del litigi, resulta un veritable caos ètnic i linguístic. Les races diferentes s'hi troben barrejades, superposades. En aquexes condicions, no hi pot haver una ratlla divisoria netament marcada. El traçat de la frontera ha d'ésser en molta part convencional, arbitrari. Per això pot dir-se que l'actual conflicte balkànic no és un conflicte de drets. Es un conflicte d'ambicions més o menys llegítimes.

Serán prou sols els pobles balkànics per a promoure una guerra fratricida? Hi ha allí un home eminent, un estadista de debó, que és el president del Consell de ministres de Grecia, Venizelos. Va ésser ell qui organitzà l'aliança balkànica, els resultats de la qual han estat tant trascendentals i eficaços. I aquest home que va saber unir als Estats dels Balkans contra l'enemic comú, no sabrà ara evitar que's destrocin entre ells? Precisament ahir publicava la premsa estrangera un telegrama de Salònica donant compte de les nobles gestions realitzades per Venizelos en pro d'una solució pacífica. Heusaquí'l telegrama esmentat:

«Venizelos ha rebut al general búlgar Sarafov i ha cridat l'atenció del mateix sobre la necessitat de posar fi sense retard als incidents i d'establir una avinença amical per a la repartició de territoris. Els aliats, ha afegit, serien dignes de menyspreu si, després d'una cooperació fraternal contra l'enemic comú, agafessin les armes els uns contra'ls altres. Un cop firmada la pau amb Turquía, els elements directors dels Estats aliats han d'unir-se per a resoldre llurs diferencies mitjançant concessions mutuals. Si no podessin entendre's, caldría confiar a un arbitratge internacional les diferencies que existeixen entre aliats, no entre enemics.

»El general Sarafov s'ha expressat en el mateix sentit.»

Serán escoltades les prudents paraules de Venizelos?

A. R. i V.

A Santa Coloma de Gramanet

L'aplec d'ahir

Els ferms correligionaris del Centre Federal Nacionalista Republicà de Santa Coloma de Gramanet tenían organitzada per ahir a la tarde una festa íntima, a la qual havíen d'assistir algunes personalitats del nostre partit además d'uns pocs amics convidats d'avantmà; però heusaquí que'ls bons companys de Santa Coloma es vegeren sorpresos amb l'arribada an aquell pintoresc poble, d'un considerable nombre de federals nacionalistes de Barcelona i dels pobles d'aquells encontorns.

Amb aquest motiu l'hermosa sala del Centre estava plena a vessar.

L'objecte de la festa era obsequiar a's forasters amb un berenar. I a fé que aquest resultà espléndit.

Desseguit es col·locà una llarga taula en la que's tenían disposats com uns cent cinquanta coberts. Però desseguida es vegé que no eren suficients, per lo que's tingué d'augmentar el nombre de llocs. Creiem no equivocar-nos a l'assegurar que eren més de dos cents els asseguts a taula.

Fou servit espléndidament el berenar. El plat fort foren les delicades maduixes, la fruita exquisida del poble de Santa Coloma. No cal dir l'entusiasme que regnà durant la celebració del berenar.

Recordem entre'ls reunits als senyors Corominas, Layret, Bastardas, Alamàn (F. i Ll.), Cuadras, Tarragó (Pere B.), Canals, Mallafré, Muntanyà, Clerch, Carreras; als regidors federals nacionalistes de l'Ajuntament de Badalona senyors Viñas, Marú i Bachs; al president de la U. F. N. R. de la mateixa població senyor Estruch, amb una nombrosa comissió de correligionaris; al president del Centre F. N. R. de Santa Coloma senyor Roca; als senyors Domènech i Casas de la Junta del mateix; als senyors Calix, Torrents, Viles, Barnadas, Clavell i Lluró; al regidor de Santa Coloma don Baldiri Torrents; al director d'«Acció» de Badalona senyor Font; als entusiastes socis del Centre oferidor de l'obsequi, senyors Altimira i Batista, i molts altres que sentim no recordar.

Les representacions dels centres de nostra ciutat foren força nodrides.

Un cop finit el berenar, el públic a peu dret demanà que parlessin els senyors Bastardas, Corominas i Layret. Aquests accediren en rebre's aplaudiments de tothom.

El senyor Bastardas posà de manifest el contrast entre la germanor i la sinceritat de tots els presents i la processó que la gent reaccionaria estava celebrant en aquell moment, processó que passava allavors per dessota'ls balcons del Centre. La processó, vingué a dir, és un aspecte de l'Espanya tradicional, amb els seus fanatismes. Condemna les curses de braus, i a l'ésser en aquest punt, elogia la campanya d'un nostre company contra la festa sangnant. Advoca pel triomf dels ideals republicans i nacionalistes.

Parla després el senyor Layret. Diu que ell creu que no s'ha de combatre al catolicisme per lo que pugui tenir d'ideal humà. Fins aquí, afegeix, aquesta gent no fa sinó lo que tots sabem. S'acontenta amb sortir al carrer a exterioritzar la seva hipocresía que és tot lo que pot exterioritzar. La fè en la religió no cal dur-la a les processons; n'hi ha prou amb portar-la a l'ànima.

Clou l'acte don Pere Corominas. Glosa una popular cançó catalana que té per motiu les maduixes. Admirablement va fent una encertada disertació sobre cada un dels versos que composen la quarteta.

Durant el parlament del senyor Corominas, el públic escoltà atentament al mateix. Cada paraula de les pronunciades era assadollada de poesía, ja l'ensems d'un fort humorisme. A l'acabar fou felicitat per tots els presents.

Tant aquest orador com els dos que parlaren abans, meresqueren grans aplaudiments.

Durant la festa, es cantaren diverses vegades «Els Segadors» i «La Marsellesa», que foren ovacionades i escoltades a peu dret.

També's donaren visques a Santa Coloma, a Barcelona, a Badalona i a Cátalunya.

Els excursionistes que havíen anat an aquella riallera població amb tartranes i molts d'ells a peu, retornaren als seus respectius punts de sortida prop de les vuit ben contents i agraits de les atencions prodigades per aquells entusiastes i simpàtics correligionaris, que durant tota la tarde no sossegaren, disposant els obsequis a la gent forastera.

Nosaltres, interpretant el sentir de tots endrecem an aquells companys el nostre remerciament per la festa d'ahir, que com hem dit diferentes vegades en el transcurs d'aquesta ressenya, resultà un éxit com no's podía demanar més.

Dr. Serrallach VIES URINARIES I RONÓ
12 a 2 y 6 a 7. Pelai, 40,
Consulta económica, de 7 a 9, Jovellanos, n.º 9.

A quarta plana: Espectacles i Secció Comercial.

Conferencia de don Francisco Layret

NACIONALISME CATALA

El nostre il·lustre amic senyor Layret donà darrerament en la sala d'actes del Foment Republicà Nacionalista de Reus, una conferencia, davant de nombrosa i escullida concorrencia.

A l'aparexer el senyor Layret i els seus acompanyants, els individus del Consell Directiu del F. R. N., fou rebut amb un fort aplaudiment.

Fet el silenci, nostre bon amic el president d'aquella entitat política, don Pere Barrufet, dirigí un salut afectuós al distingit hoste barceloní, afegint que no'n feia la presentació perque ja es prou conegut a Reus, doncs el senyor Layret parlà en altra ocasió des de la tribuna del Foment, havent, además, pres part activa en el memorable Congrès Regional d'Ateneus celebrat al Centre de Lectura.

Seguidament s'aixecà'l senyor Layret, essent objecte d'una carinyosa ovació.

Començà dient: Com se compendrà per l'enunciat del tema no'm proposo fer una exposició completa de la doctrina nacionalista, per a lo qual no n'hi hauría prou amb una ni amb dugues conferencies.

He escullit el tema Nacionalisme Català, perque per a Reus el considero més nou i interessant que qualsevol disertació sobre principis democràtics, car aquí—digué—quasi tothom n'es de republicà o al menys s'ho diu.

No'm proposo tractar el tema sistemàticament, sinó exposar simplement alguns punts de vista sobre'l mateix. Principalment parlarè, diu, pels republicans que posen repars al nacionalisme per creure'l un principi retardatari i arcaí; no pels convençuts. Me proposo demostrar com no hi ha incompatibilitat, sinó íntima relació o compenetració completa, entre'ls principis nacionalistes i els democràtics.

Fet aquest preàmbul, el conferenciant entra en materia, dient que si's cerca el concepte de la nacionalitat en els tractadistes, no's troba en ells no més que una gran confusió car tots se perden en cercar una nota comú, una característica que determini l'existencia de les mateixes, essent així que totes presenten caràcters propis.

Cal examinar el problema des del punt de vista de la política pràctica, cercant en la seva terminología el concepte de la nacionalitat. Prescindint de principis generalitzadors i purament doctrinaris, s'ha de convindre en tesi general que és nacionalitat tot poble amb personalitat propia; que's distingeix i diferencia dels altres i que té territori propi.

Els homes són iguals com a homes, però se diferencien en races i nacionalitats. Aquestes tenen un desenrotllo vital com els homes; solament que les nacionalitats poden ressucitar i els homes no. S'ha dit que les nacions tenien el seu origen en els principis de l'humanitat i que morirán amb aquesta. Aquesta teoría ve desvirtuada per l'Historia, que demostra l'existencia de nacions de les quals ja no'n queda quasi rastre.

Per a la determinació de les nacionalitats tindrán tota l'importancia que's vulgui els principis ètnics o materials en que's funden; però cal afirmar que sense una conciencia col·lectiva, els pobles per més que tinguin caràcters ètnics ben propis, no venen determinats per l'historia com a tals i están destinats a desapareixer per qualsevol contingencia externa o política.

Abans de l'Edat moderna no existíen Nacions en el concepte nostre; els pobles que integraven els realmes o Estats polítics no s'havíen donat compte de la seva personalitat col·lectiva; no la sentíen ni l'apreciaven com a cosa propia. Se consideraven les Nacions com a patrimoni privat dels reis; això permetía an aquests disposar al seu albir del territori, deixant-lo repartit en parts als seus fills, com si's tractés d'una herencia qualsevulga.

Jaume I deixá a un dels seus fills, Catalunya, Valencia i Aragó, i a l'altre, Balears i Rosselló.

Aquesta manera d'entendre com a privatiu dels reis lo que era patrimoni col·lectiu, ens permet afirmar que abans de l'Edat moderna no hi havía en els pobles aquell estat de conciencia a que venim fent referencia, que determina l'existencia de les nacionalitats

L'idea de la sobiranía nacional despertá en l'Edat moderna la conciencia dels pobles, aquesta conciencia col·lectiva que fa que'ls pobles subsisteixin com a tals, a pesar de totes les esquarteracions o desintegracions históriques.

Una vegada aquí, cal afirmar altra volta que tenen una importancia molt relativa els elements ètnics per a la determinació de les Nacionalitats. Sense conciencia de son ésser, els pobles, i sense voluntat col·lectiva per a subsistir com a tals, no té cap importancia l'unitat del territori i el de la raça. Els territoris s'esquarteren i les races se desintegren sense ressentir-se'n l'ánima popular, la cultura i la civilització.

Italia amb tot i ocupar el mateix territori de l'antiga Roma imperial, no és ella sola el seu trassumpte histórich, sinó que tant els italians, com els francesos, com els castellans, com els portuguesos i els catalans, tots som fills de la cultura que sembrá l'antiga Roma, essent les nostres llengües filles de la de Laci. Aquí tenim un cas ben típic el de Suiça, que está format per elements de diferentes races, la llatina i la germana, a pesar de lo qual hi ha una conciencia col·lectiva en el poble suiç que fa subsisteixi com a tal i se sentí tant suiç el ciutadá de la Suiça francesa com el de l'alemanya.

En Pi i Margall en sa obra «Las Nacionalidades» (una de les poques obres de per aquí que ha passat les fronteres) analitza el criteri dels tractadistes sobre el concepte de les Nacionalitats, i's troba també en que en ells no hi ha un criteri fixe, invariable, perque no hi pot esser-hi, doncs ja hem convingut en que la Nacionalitat presenta en cada cas concret caràcters o notes determinants ben propies i distintives.

S'equivoca en Pi quan vol fer náixer la Nacionalitat del pacte. La Nació és producte de l'Historia. Además per dimanar de la voluntat col·lectiva, no deu fer-se dependir de la voluntat individual. Som catalans no per voluntat individual, sinó per quelcom superior a ella, i per voluntat col·lectiva.

D'aquí vé, que avui se pugui parlar de nació de nacions, així com la doctrina federal ens presenta l'exemple de l'Estat compost en varis Estats. Però cal distingir entre'l concepte Nació i el concepte Estat.

Per exemple ningú sostindrá que Austria-Hongría sigui Nació. No ho és perque la raça magiar és el resultat de la descomposició d'altres races, sense conciencia col·lectiva ni ideal comú. Tampoc és una Nació, Alemanya, sinó un Estat organitzat federativament que está format de bavars, saxons i prusians de ben diferenta nacionalitat.

El Nacionalisme és la doctrina política que's deriva de l'existencia de les Nacions.

Haurem sentit dir que és una cosa arcaica i passada de moda els problemes nacionalistes.

I és que's confonen lastimosament dos nacionalismes ben distints per cert. El nacionalisme imperialista i el lliberal; el que aspira a dominar sota la seva planta el món sencer i el que reclama llibertat pels pobles oprimits.

El primer nacionalisme, l'imperialista, comprén el pan-germanisme, el pan-eslavisme, per exemple. Com també hi ha la modalitat del nacionalisme francés, que no és mes que'l tradicionalisme, el llegitimisme monárquic a la manera dels carlins o jaumistes espanyols. Aquesta mena de nacionalismes tenen per defensors i apologistes als reaccionaris, als elements conservadors dels paisos ont han nascut.

Però el nacionalisme lliberador, el que naix en el cor dels pobles oprimits que tenen ansies d'expansió interna, anhel de llibertat per a poguer regir els seus destins i fer-se grans i próspers; lé al seu costat als homes de llibertat, als demócrates de tot el món menys els d'Espanya.

Aquí tenim el socialisme internacional obrer que sempre s'ha pronunciat a favor de totes les causes nacionalistes. Irlanda, Polonia, Finlandia, totes, en fi, les nacionalitats opreses han tingut per adalits de la seva causa, als homes liberals, als socialistes, als elements mes avançats del món civilitzat.

I és que saben distingir entre'l nacionalisme imperialista, que és d'agressió, de domini, d'esclavatge; del nacionalisme que sustentem, que és de llibertat.

Per lo tant, el nostre nacionalisme és de llibertat. El cas de Catalunya és el de un poble que no disfruta de govern propi. No és el nostre nacionalisme, de combat, en el sentit conquistador, sinó en el sentit de llibertat.

Aixís cal reputar com a quelcom ridícol i estrafalari els imperialismes que prenen peu en pobles que encara no's governen a sí mateixos, com Catalunya.

Mai ha estat el nostre poble dels que tenen afany de domini, esperit conquistador de territoris per a subjectar-los a un régim d'excepció. Conquistava Catalunya Balears i els donava govern propi, i conquistava Valencia i l'incorporava al seu govern amb els matcixos drets i prerrogatives.

No feia pas lo mateix Castella durant el llarg período de la Reconquesta.

Però el nostre nacionalisme amb tot i tenir de comú amb els demés, l'aspiració de llibertat i desllinança col·lectiva, és ben distint de l'irlandés, del polac, etc. Ja hem dit que tots els problemes nacionalistes presenten en cada cas carácters ben propis. Haureu llegit segurament l'obra de recent publicació, «Historia dels moviments nacionalistes» de nostre amic Rovira i Virgili, i amb ella haureu trobat ben patent el carácter distintiu i divers de cada problema nacionalista.

En el próleg d'aquesta obra, en Pere Coromines ens diu com hem de plantejar el problema nacionalista catalá.

Per exemple: no'ns trobem en el cas de Irlanda sotmesa a un poble mes culte, mes ric i poderós que aquella nacionalitat. Catalunya en l'ordre económic és superior a Castella, el poble dominador, i en l'ordre espiritual no té rés que envejar-li.

Aixís, doncs, ens trobem en que Catalunya está dominada solament en l'ordre polític, no en els demés ordres de la vida social interna de la nacionalitat.

D'aquí es deriva la conseqüencia de que en els pobles pobres amb mágrada vida económica i espiritual interna, com Irlanda, és llógic que's plantegi el problema de la nació. Però en pobles com Catalunya s'han de plantejar amb la mateixa intensitat que el nacionalista els demés problemes de la vida moderna.

Es una equivocació volguer unir als catalans per a la causa comú de la nacionalitat. Cóm si no tinguessim una vida económica interna que planteja fatalment els problemes de la sociologia moderna? Cóm si no tinguessim també una vida espiritual intensa que planteja fatalment les lluites polítiques, les religioses, les d'escola o dogma?

Precisament la política espanyola, amb tot i haver tingut dominada Catalunya, ha anat adquirint aires de modernitat mercés als catalans. A Catalunya naixeren els republicans i s'inició el movíment obrer.

Lo que hi há és que va ésser un gran mal per a la causa del Nacionalisme Catalá que aquest sorgís baix la fórmula conservadora de les bases de Manresa.

Aquelles bases fundaven la llibertat dels catalans en els textes de l'Edat mitjana com si no representés rés per a la llibertat dels homes la Revolució francesa.

Parlaven de l'autonomia de Catalunya, però s'oblidaven de la dels catalans; i tractaven de resoldre en un sentit concordatori les relacions entre l'Iglesia i l'Estat.

Aixís va naixer el moviment nacionalista catalá, i d'aquí que encara trobem receloses en el camp republicá que's resisteixen a compartir les nostres doctrines nacionalistes.

La tasca mes fecunda que podem fer els nacionalistes catalans, és intensificar el nostre moviment abarcant tots els problemes de la vida moderna. Pensem que la nostra Catalunya és la Catalunya del sigle XX.

Cal enfortir la nostra cultura; cal irradiar espiritualitat catalana arreu del món, que els pobles quan no son instrument de progrés i perfecció, quan sols representen un atavisme histórich com Basconia, están destinats a desaparéixer.

Pensem que lo que resta dels pobles es el seu llevar cultural. Qué ha quedat d'aquells pobles asiátics, l'Asiria i la Persia, que tingueren baix el seu domini grans extensions territorials? No mes que la seva simple menció en l'historia, però rés mes perque rés van crear ni donar al món de la cultura i el progrés. En canvi de la Grecia ne nasqué la ciencia moderna quan ni sisquera podía donar unitat a les ciutats independents que formaven aquell poble de l'antiguetat.

Cultura i rés mes que cultura es lo que ha d'enfortir la nostra personalitat. Però no cultura estrafalaria cercant originalitat en tot; sinó la veritable cultura, amb un fons humá que la faci perdurable i exemplar.

Aixís al Nacionalisme li pertoca el desenrotllo d'una doble tasca. L'interna o cultural i l'externa o política. Amb la primera enfortirem la nostra ánima col·lectiva i amb la segona reivindicarem els nostres drets.

La nostra táctica política ha d'ésser de no despertar l'hostilitat dels demés pobles d'Iberia.

Aixís ho ha fet amb respecte Anglaterra, Irlanda, lo qual li ha donat mes que rés l'autonomía.

Acaba dient l'orador que no debem passar-nos la vida recitant un monóleg perpetu.

Una forta i perllongada ovació premiá el magnífic parlament del senyor Layret, del qual n'és un débil reflexe la precedent ressenya.

En Ramón Vinyes

Jo voldría possir el plestre del Vanu i saber arrencar-ne súpliques i imprecacions com les que Horaci adressà a la nau temeraria que emmenava Virgili a Atenes, per a poder cantar el nau i i mercenari que un d'aquests dies llevará ancles en nostre port i se'ns endurá al poeta Ramón Vinyes.

On va? Qu'n vent l'empeny? Deu faci que sia vent de bonança. Pels filistins que'l veuràn partir sense remorts pels aixorcs que li donaràn la mà amb afectació i no sens íntima alegría, per tots els qui l'ignoren, i són legió, en Ramón Vinyes se'n va com se n'aniría un proscrit o un aventurer vulgar, com fuig un de amparat que no ha pogut posar arrels en la terra que l'ha vist nàixer.

Un home més que s'allunya de la seva patria, i no per a visitar paisos millors, ni sojornar en ciutats riques, belles i fabuloses, ni viure en llocs de recullment ni en terres glorioses que il·lustraren deus, hèroes, marbres i poetes. No se'n va a córrer món per a estudiar-lo o contemplar-lo ni per a enriquir en fonts exòtiques la seva sensibilitat i el seu coneixement, ni per a devenir més home, sinó per a subjectar-se planerament al treball de cada dia, per a bregar més terriblement en aira en l'aroca lluita per la vida. Sempre és dolorós que Catalunya, amb son sol i son mar i es dolços no aconsegueixi retenir els seus homes, que tanta falta li fan, però mes ho és encara quan no són uns braços ni una energía física els qui s'exilen sinó una ánima de poeta, un temperament d'artista, un home superior.

No vull discutir ni judicar l'obra literaria den Ramón Vinyes. No's pot parlar definitivament d'un arbre que no ha donat tots sos fruits. Però no'n parlarem d'aquest arbre, per jovensà que sia, el dia que'ns el trasplanten i ens el lleven per a dar-lo a terres àrides i humides i casi selvatgs, ont tots els rigors dels elements s'ajuntaràn, potser, per a fer-lo d'ara en avant estéril? Sí, i diem depressa que aquest arbre és una de les plantes més rares i mes precioses que hagi brollat en nostre sol. No tots hem gustat ni tots hem sabut gustar de sos fruits, però pels fruits s'ha donat a conèixer l'arbre.

En Ramón Vinyes és, en les lletres catalanes, una personalitat única, o millor dit, un temperament únic. Jo sé, com saben molts amics meus, quins són els seus defectes, car en Vinyes, a despit d'ell mateix no és propiament parlant ni un estilista, ni un colorista, ni un imatgista pur; no és tampoc un pensador, qualitat que en tot escriptor esborra els defectes literaris mes grossos, ni un lírich, ni un retòric, ni un eloqüent. No ha assolit encara el domini necessari del llenguatge per a construir la frase d'una manera sòlida i immòbil. I això és una cosa primordial. No ha sabut dominar encara els elements constructius de que's composa tota obra, per gran epopeia que sia, per això manca d'euritmia interior com manca d'armonía exterma en la frase. Però tot això és «métier».

I ara direm, que valen aquests defectes davant de la virtut intrínseca de ses produccions en vers i en prosa? Sotsmeses a l'anàlisi mes rigurós, hi trobarem sempre l'or pur, aquel or pur que en Maragall cercava en els blocs i terrossos de tota obra poètica; l'hi trobarem sempre, abundós, enlluernador, lliure d'amalgames que l'alterin. Lo que hi ha és que molts no l'han sapigut descobrir, i sobre tot, que'l mateix autor ha volgut moltes vegades adulterar-lo incautament i falses pedres i cobrinlo de mals inconsistents. El preciosisme de que ha volgut fer gala en Vinyes fa aparentment tant mal a la seva producció com el descuit involuntari que's nota en el seu estil, algunes vegades barroer, malgrat que mai donguí aquesta impressió per les orillames amb que sab dur esmalts. Aixís en Vinyes, escrit un veritable artista, apar als ulls dels mes com un artífex, quan precisament careix de totes les qualitats de l'artífex, paciencia, minuciositat, ordre, efectisme, etc.

No voldríem ferir la susceptibilitat de cap dels nostres esperits d'«élite», a l'afirmar, com ho creiem, que en Ramon Vinyes es el temperament més dotat, més complexe, més complet i més ric que s'hagi manifestat en les lletres catalanes: temperament diem i no intelecte ni sensibilitat ni imaginació. I entenem per temperament la facultat de veure i fer veure, de sentir i fer sentir, de compendre i de fer compendre, per intuició casi sempre, la senyal característica, el mot revalador, l'intenció plena dels fets i de les idees. En això la seva obra és profondament humana. I és ademés superiorment artística, en quant son temperament es deixa dur sovint per l'imaginació i el sentiment, sense que cap dels dos decaigui, ni's desbaratí. No rocularem davant dels mots: en la més petita producció den Ramon Vinyes s'hi veu palpablement l'empenta del geni. Això és prou per a nosaltres.

I és que aquest poeta el que se'n va a terres llunyanes, tant llunyanes, que si per cas el tornem a veure entre nosaltres, amics meus, serà d'aquí alguns anys, quan ja tots tindreu les tempes blanques i estareu malmesats per les desilusions i pels afers, quan ell mateix no's coneixerà potser pel Ramón Vinyes d'ara i serà un bon burgés ric que vosaltres no sabreu reconéixer per amic. Ja ho veieu quin perill correm, el de perdre a un poeta, a un artista; a un gran poeta, a un gran artista. Però jo no'l deturaré pas, car tinc força confiança en ell i no'n tinc prou en Catalunya. Catalunya'l deixarà perdre potser irremeiablement, inutilitzant les facultats, ofegant-lo en son esperit fenici i desconeixent-lo com fins ara. No acuso a Catalunya; és això una cosa fatal, un cas que's dóna a tot arreu, a França i a Anglaterra, ont l'artista i l'escriptor fins poden esperar enriquir-se amb son treball.

Tinc confiança en el poeta qui s'ha isolat i s'ha fortificat laborant en sa torre d'ivori i tinc massa fè en son temperament sobirà i desbordant per a creure que allí, en el calor tropical, vora la mar Caribe, ocupat en les feines més estrafalaries, se deixi aniquilar i absorvir per l'esperit mesquí d'una societat en embrió. Al contrari, crec que la solitut el reconfortarà i l'estar allunyat de la patria l'esperonarà per a treballar en son honor.

Ave, Poeta! Que les gracies vetllin per a tú i si no ens portes, com tú dius, «els tresors del Menelick colombià» porte'ns els fruits d'or de les Hespèrides, car nosaltres, massa porucs per a acompanyar-te, ens quedem ací tristos i sedents.

ALFONS MASERAS

De Política

Notes i comentaris

Els radicals

L'«Unión Republicana Graciense», ha inaugurat un dispensari mèdic gratuit, que estará dirigit pel doctor don Francisco Guerra del Río.

—La Junta Municipal del partit radical, del districte nové, ha quedat constituída de la següent manera:

President, Joan Cubells; vicepresident, Pere Boguñá; secretari, Celestí Buxaderas; vice-secretari, Modest Ventura; tresorer, Antoni Valls; comptador, Josep Badía; vocals; don Josep A. Mir i Miró (regidor), Ramon Font Garriga (regidor), Jaume Morros, Jaume Remolins, Joan Albanell, Felip Aisa, Joan Batista Romá i Josep Arborés.

Conseqüents amb la seva tradició democràtica, el primer acord que al pendre possessió del séu càrrec va adoptar, fou el d'enviar una afectuosa salutació al séu «ilustre jefe.»

—Ha retornat de Véliz-Málaga, l'exdiputat a Corts monàrquic, senyor Dessy Martos.

—Han sigut elegits president i secretari respectivament, de la «Casa del Pueblo» del districte quint, els senyors Lluis Callén i Ovidi de Abana.

Varies

La «Peña Liberal», inaugurarà'l seu domicili social, instal·lat en el núm. 71 de la Rambla de Canaletas, a mitjançants del present mes.

—Els progressistes preparen un acte per a commemorar l'aniversari de la mort den Ruiz Zorrilla.

—Els carlins organitzen un aplec a La Garriga.

—En la darrera Junta general celebrada pel Centre Federalista de Vilanova i Geltrú, varen quedar elegits per a formar part de la Junta Directiva, els senyors Pau Campfilí, Nicolau Caraf, Enric Brufau i Josep Huguet.

—En el «Centre de Lectura» de Reus, hi ha donat una notable conferencia sobre'l tema: «Moviment social durant el segle XIX», el director del Museu Social d'aquesta ciutat, don Josep María Tallada.

—Diumenge donarà una conferencia en el Centre Reformista de Tarrasa, el senyor Claudi Castells.

Primers Jocs Florals de Suria

Organitzats pel «Centre Instructiu Suriense», que amb motiu de la Festa Major, se celebrarán el día 13 de Juliol de enguany a les 3 de la tarde.

CARTELL

Flor Natural. Ofrena del «Centre Instructiu.», Premi d'honor i cortesía a la millor poesía de tema lliure. El guanyador deurá fer-ne present a la dama de sa elecció la qual será proclamada Reina de la Festa.

Premi de D. Lluis Vila Miralles, Diputat a Corts pel Districte, Un objecte d'art sobre «Costums de Suria».

Premi del diputat provincial D. Joaquim Borrás, al millor treball sobre «Origen i desenrotllo de l'industria de Suria».

Premi de D. Maurici Fius i Palá: Un objecte d'art a la millor «Biografía de don Vicens de Febrer».

Premi de D. Josep Balaguer de Bruguera: Un objecte d'art al millor «Estudi en prosa, de carácter i forma popular, sobre la degradació i l'empobriment intelectual i llinguistic a que porta la blasfemia».

Premi de don Francesc Badía: Cinquanta pessetes al millor treball en prosa sobre «Instrucció».

Premi de don Josep Alsina: un objecte d'art a la millor «Biografía de D. Salvador Vancell i Puigcercós».

Premi de don Josep Sañes: Un objecte d'art al millor Sonet.

Premi de don Pere Perera: Un objecte d'art a la millor composició amorosa.

Premi de la Comissió Organitzadora: Vinticinc pessetes en metálic al millor himne

«Al Centre Instructiu».

Hi ha altres premis oferts, quins s'anirán publicant aixís que vagin sabent-se.

Les composicions deurán enviar-se al secretari del Jurat, Arrabal Nou, 23, Suria, per tot el día 26 de Juny vinent, acompanyades d'un plec clos que contingui el nom de l'autor i a sobre el títol i lema de la composició respectiva.

Formen el Jurat calificador: Maurici Fius i Palá, president; Joan Vilaseca, Joaquim Serret i Arbós, Baldomer Saldoni, Ramón Picas Serra, Secretari.

Concurs per a nens pobres

En el Concurs organitzat pel Comitè Suprem de la Federació Femenina contra la Tuberculosi, per a premiar als nens pobres que s'han distingit per sa netedat personal i aplicació a l'estudi, el Jurat calificador ha emès el fallo següent:

Premi de la Federació:

50 pessetes a Joan i Pilar Peguero (de les escoles nacionals de don Santiago Alvarez i donya Enriqueta Carranza)

Dos premis de 25 pessetes cada un de la senyora Marquesa de Marianao:

25 pessetes a Carme i María Blanco (del Col·legi de Sant Vicens de Paúl).

25 pessetes a Miquel Ruí (de l'escola nacional de don Emili Asensio).

De la nena protectora Paquita Vendrell:

25 pessetes a Pasquala Morrajà (de la escola nacional de donya Elvira Castejón).

Dels nens protectors Carme Navarro i Albert Medrano:

20 pessetes a María i Lluis Santamaría (escola nacional de don Joan Roldan i de l'escola de donya Clara Rey).

Dels nens protectors Robert Alemany i Angeleta Casacuberta):

20 pessetes a Pere i Josep Martí (de l'escola nacional de don Santiago Alvarez).

Dels nens protectors Teresa i Edelmira Llabería i Emili i Montserrat Casero:

20 pessetes a Lluis Rosell Safòn (de la Escola Nacional de don Josep Elias).

De les nenes protectores Montserrat i María Fargas i Agustina i Matilde Forés:

20 pessetes a Andreu Camps (de l'escola nacional de don Josep Martorell).

Del nen protector Josep M. Galard:

15 pessetes a Manuela i María Pascual (de l'escola nacional de donya Assumpció Camps).

De la nena protectora Sareta Martínez Vargas:

15 pessetes a Felisa Jorge (de l'escola nacional de donya Almúdena Fernández.

De la nena protectora Sareta Martínez Vargas i de donya Sara Villastres:

15 pessetes a Josep i Aurora Martín (del Col·legi de Sant Joan).

De les alumnes de donya Carme Serra:

15 pessetes a Raimunda Arimas (de la escola nacional de donya Andrea Prieto).

De les alumnes de donya Carme Serra i del nen protector Ferràn Martínez:

15 pessetes a Pius Aureli Peraza (del Col·legi Fivaller).

De la nena protectora Marianeta de Ciurana:

15 pessetes a Francisca Teruel (de la escola nacional de donya Carme Serra).

Dels nens protectors Mariano a de Ciurana i Ismael Antich:

15 pessetes a Francisco i Josep Puig (escola nacional de don Vicens Fornell).

Del nen protector Rafael Rodríguez Anguiz:

15 pessetes a Pilar Morancho (de l'escola graduada de donya Sara Serra).

Dels nens protectors Rafaet Rodríguez i Pepeta Cumllera:

15 pessetes a Josepa Pastor (de l'escola de donya Sara Serra).

Dels nens protectors Salvador Tudela i Carmeta Arnaldo:

15 pessetes a Pepeta i Carolina Costa (de l'escola nacional del Parc).

De les alumnes de donya María Rubio i del nen protector Ferràn Elías:

15 pessetes a Antonia Moreno (escola nacional de donya Lluisa Valcárcel).

Recaudat en la tribuna del Paseig de Gracia:

15 pessetes a Gabriel Pérez (del Col·legi de Sant Josep).

15 pessetes a Guadalupe Pastor (del Col·legi de Germanes Carmelites).

15 pessetes a Delfí Antonio i Agna de la Torre (de les escoles nacionals de donya Andrea Prieto i don Leopold Casero).

De les nenes protectores Elvira Onali i Rosari Martina:

10 pessetes a Carme Ballester (de les escoles de l'Apostolat).

De les alumnes de donya Assumpció March i de la nena protectora Josepa Bohigas:

10 pessetes a Andreu Portabella (escola nacional de don Josep Solano).

De les nenes protectores Maria Lahoz i María Bauzà:

10 pessetes a Eularia Molas (escola de la Junta de Dames).

De les nenes protectores Carme Pla i Isabel Lligoña:

10 pessetes a Teresa Bertoín (escola nacional de donya Julia Calmita).

Recaudat en la tribuna del Paseig de Gracia els dies de Carnaval:

10 pessetes a Consol Barbarà (escola nacional de donya Julia Calmita).

10 pessetes a Rosa Mengua (de l'escola nacional de don Josep Sánchez).

10 pessetes a Consol Jaad (de l'escola nacional de donya María Balvé).

10 pessetes a Anice García (de l'escola nacional de donya Rosa Massó).

10 pessetes a Bonaventura Martínez (de l'escola nacional de donya Assumpció March).

10 pessetes a María Panadés (escola nacional de donya Concepció Tudó).

10 pessetes a Roser i Agustí Marcos (escola de donya María Carbonell).

Altres premis de 10 pessetes:

De les alumnes de donya Dolors Cortés:

A Joan López (escola nacional de donya Celestina Vigneaux).

Agata i María Farnés (escola nacional de donya Lluisa Sánchez).

Agna Latorre (escola nacional de donya María Carbonell).

Francisco Ayora escola de don Francisco Enrich).

Mercè Albareda escola nacional de donya Dolors Cortés).

Dels alumnes del Col·legi de Sant Jordi:

7'38 pessetes a María Claramunt.

Del nen protector Frederic Martínez:

6 pessetes a Soledat Bellar.

Premis de 5 pessetes:

A Alfons Guid, Esteve Ortega, Jaume Isern, Antonia Vert, Joan Bertolín, María Roselló, Josepa Rovira, Rosera Bruguera, Agneta Muntané, Regina Opinell, Consol Torner, Josepa Vilaplana, Joan Güell, Enric Cañellas, María Parera, Alexandre Conti, Ramón Angue a Pilar Estrea, Fredric Berenguer, Lamira Parera, Isabel Martín, Consol i Maria Sánchez i Roseta Medrano.

Dos reals de cotó de color i dugues toballoles, donariu de donya E. Castejón, s'adjudiquen a Joana Lanza.

El repartiment de premis i la Festa dels nens pobres, tingué lloc ahir diumenge, a les tres de la tarde, en el Parc Güell.

De l'Ajuntament

Les escombraries

El gerent i el secretari de la Societat general de sanejament i reforma urbana de Barcelona, se personaren en el despatx de l'alcalde per a fer entrega de la quantitat de 405,000 pessetes en concepte de dipósit per a respondre de l'adquisició de material mòbil, segons acordá l'Ajuntament, per a començar el servei la susdita entitat dins del terme concedit.

Butlleti del Treball

ELS TIPOGRAFS

Avui celebrarán els tipógrafs en vaga, un miting a les deu del matí en el local de «La Gran Peña», Sant Pau, 85, per a donar compte del curs de la vaga que ve sostenint aquell ram.

Borsa del Treball

Ofertes

Dia 31 -5-13

1204 Escriptori molt práctic máquines Underwood i Remington, de 23 a 25 anys. 1269 Mecánic o fuster mecánic que hagi treballat en trilladores. 1270 Meritori práctic de 16 a 18 anys. 1271 Meritori avançat de 16 a 18 anys. 1272 Corredor pelleteria, calçat, papereria, draperia i mercería. 1273 Viatjant pelleteria, calçat, papereria, draperia i mercería. 1274 Meritori bona lletra i cálcul de 16 a 17 anys. 1275 Práctic de farmacies per a les tardes. 1276 Chauffeur práctic que sigui apte per a fer de cobrador i moço 25 a 40 anys. 1277 Mig dependent per a la venda cristall o quincalla, de 15 a 20 anys. 1278 Mig oficial corretger. 1279-83 Avents de seguros enfermetats. 1284 Moço práctic en l'agricultura, de 18 a 30 anys i per a fora.

Baixes

3831 Corretger. 857 Embarnador. 1174 Meritori.

Folletó d'EL POBLE CATALA

CRONICA DE TEATRES

NOVITATS: Comiat de Enric Borràs. Representació de Terra baixa.

El dijous l'Enric Borrás i la companyía dramática per ell dirigida, prenia comiat de Barcelona. S'anuncia una nova serie de representacions per al mes de juliol. La seva tornada ha d'ésser aixís la continuació de la campanya realitzada en aquestes vint funcions que té donades. Per a la de comiat se reprenía «Terra baixa», el drama ont les dues corrents del nostre teatre, la del romanticisme i la del realisme, se fonen en una mateixa corrent. De tant en tant cal anar al teatre amb el prejudici mes fecond de tots, — el prejudici de lliurar-se, per unes hores breus, de tots els que tenim, — a fi de que l'art del teatre prengui per a nosaltres el mateix valor objectiu que ha de tenir per al públic. Amb aquest prejudici, el dijous esperàrem a que fos alçada la cortina per a posar els cinc sentits en escoltar i en contemplar, en seguir amb els ulls el moviment dels actors i en donar a les paraules tota l'atenció que hi donaven la senyora vella i la senyora jove que teníem a costat i a costat del scient que'ns portocava. La senyora vella digué tot seguit al senyor que l'acompanyava, que allò — el quadre tancat per les decoracions i les taules — devía ésser una masía de ben lluny de Barcelona. La senyora vella no havía vist encara el drama de l'Angel Guimerá. El senyor que l'acompanyava li va promettre que li plauría. La senyora jove que seia a l'altre costat, per lo que parlava amb el senyor que tenía tot l'aire d'ésser son espós, se comprenía que més d'una volta havía vist «Terra baixa» perque ja retreia l'escena del darrer acte en que Manelic surt sopadament quan Sebastià vol endur-se'n per la força a la Marta. Poguerem aixís seguir, al llarg dels tres actes de l'obra, la via que feien en cada veina de scient, les sensacions vingudes de l'escena. En l'una, la sensació de cosa nova per ella se fonía amb l'impressió que'l joc dels autors li produía a cada moment. En l'altra, totes les sensacions se concentraven en l'interés amb que el moviment dels actors eren seguits per sos ulls.

En l'acte primer, el portal esbatanat amb una llunyania fosca de camps verds, la terra baixa de vora la muntanya; la porta i els graons que duen a les cambres de dalt; la taula de fusta blanca, la llar apagada i les cadires de balia; les parets clares unides al trespol per la color mes fosca de les vigues, son les coses que han de reclourre en el llur silenci tota la tragedia. La vinguda del nuvi, en Menelic, el pastor dels remats de l'amo de la masía, fou per a la senyora vella un moment d'emoció. En els ulls se li veia que planyía de cor al pobre noi malenganyat, com també planyía a la pobre Marta, la nuvia per força. L'autor, per ésser poeta, ha començat el drama amb una oposició ben marcada, amb el dualisme punyent dels dos protagonistes, que son enganyats l'un de l'altre. El pastor vé content com un infant: lo que somniava se li ha tornat claror de dia, quan l'amo li ha dit si li agradaría enmullerar-se amb la Marta, la fadrina del mollí. I Marta sent fástic pel pastor, creient-lo un mal home que s'ha venut per quatre diners. Tot lo que's mou a l'entorn den Menelic i Marta es migrat i gris. L'halé cálid del poeta no arriba mes enllá de la parella forjada per ell; els demés personatges, i tots els elements escénics que s'hi lliguen, son troços de petita prosa disgraciosa. La senyora vella sols se fixa en lo que fan i en lo que diuen Menelic i Marta. Tots els altres sols l'interessen quan parlen den Menelic i Marta, i sembla que li desplau tanta mesquinesa i grolleria de la manera de parlar-ne. Després, quan caurá la cortina a la fi de l'acte, al parlar de com ho fan «els cómics» dirá que'l que fa den Menelic sembla de masses anys per a fer de pastor jove, però que aquesta impressió que li ha fet de primer entuvi ha desaparegut al veure com brincava ugilment sobre la taula, i com els seus braços i les seves cames semblen tenir la vigoría jovenívola. Sols tindrá que dir de la veu d'aquest actor — que és l'Enric Borrás — veu massa cansada i rogellada per a un home jove de la muntanya. El senyor que l'acompanya li esmentará llavores que aquest actor, si fa el paper den Menelic, és perque es de parer de molts que no hi há pas cap altre actor que'l faci amb la mateixa simpática energía, que de tots els actors és aquest el qui ha donat el carácter forjat pel poeta una major força de sentiment.

La senyora jove de l'altre costat, que ha posat tot el seu interés en l'art de l'actor, s'ha sentit commoguda alguns moments. Però, després, recordará que uns anys enrera, aquest Menelic que és el mateix ara, era una visió mes completa perque era mes veritable. I parlará de que'ls artistes capdals han de mostrar el seu talent en l'evolució donada al seu repertori. Cada cinc anys ha d'assenyalar un nou período, amb una renovació paralela al camí dels anys que passen.

***

Companyia del Teatre de la Comedia, de Madrid: Estrena de Sin palabras, dels senyors Alvarez Quintero i de Madame Pepita, tres actes de G. Martínez Sierra.

Les companyíes dramátiques que ara's formen seguexen un d'aquests dos camins: actors un grau per sota de la mediocritat a l'entorn d'una primera figura, a la qual donen aixís un relleu mes visible, o bé artistes que sense la pretensió d'ésser figures capdals de l'art escénic, dins de la discreció depassen molt o poc de la mediocritat. Amb companyíes d'aquesta mena darrera un bon director artístic pot treballar per l'éxit de les obres a representar molt mes que la primera figura d'una companyía dramática de l'altra mena. La del Teatre de la Comedia, de Madrid, formada per elements que armonitzen, i d'una remarcable discreció fins els que tenen els darrers llocs, s'ofereix com un dels conjunts de companyía mes complets. En la representació de les dues obres primeres de la temporada, dues estrenes, ja poguerem veure-hi aquesta armoniosa unitat de tots els elements que hi jugaren. Per la comedia lleugera, un conjunt aixís és el mes adaptable. El bon gust de la presentació escénica, l'acompanya.

«Madame Pepita», nova comedia den Martínez Sierra, sembla una variació d'una altra comedia seva, «Primavera en otoño». En la darrera, com en aquella, hi há un cor madur de dóna que refloreix en la tardor, i un home que acaba per adonar-se de que cal no menyspreuar els temps de la segona jovenesa, quan ja's tenen cabells blancs entre cabells negres. Tota la filosofia lírica o el lirisme filosófic que forma el sistema sentimental den Martínez Sierra, fa sentir les seves variacions al llarg dels tres actes de la comedia. Ja diguerem, al parlar de altres comedies del mateix autor, com la tónica del seu optimisme es suau i assimilable pels temperaments senzills. En cap comedia den Martínez Sierra trovariem una persona dolenta, una persona que vulgui mal a una altra persona, i tingui mal cor i acabi malament els seus possos. És el genre oposat al dels drames de l'Echegaray, en els quals la tragedia té per fonament els mals sentiments d'algú més aviat que la força de les fatalitats. La tónica de les comedies den Martínez Sierra es la d'un verd clar, un verd de trasparencies trisades que reposa els ulls, un verd que evoca la tant cantada verdor de les primaveres. No hem de dir ara si aquesta tendencia den Martínez Sierra és per a la literatura i per al públic d'una eficacia tranquila o d'una ineficacia total. Amb uns anys que passin, se veurá ben clar. Ni tampoc s'ha de judicar pel grau de realisme que s'hi trovi al fer l'análisi dels elements que formen qualsevol de les comedies d'aquest autor. Perque, ben mirat, tindriem de dir que en Martínez Sierra s'hauría atansat al realisme mes que ls germans Quintero i molt mes que l mateix Echegaray que suara anomenavem. No es l'optimisme a oltransa, desbordant, encomanadiç de «Canción de cuna», i de «Primavera en otoño», i de «Madame Pepita», lo que ha de fer-nos judicar de la seva excel·lencia literaria sinó la forma que li vol donar, el calent amb que s'endinza en el diáleg, la gracia amb que sápiga distribuir-lo en les escenes. I a l'arribar a un punt com aquest, sí que hem de dir que en Martínez Sierra en la forma, calent i gracia amb que exposa la seva filosofía lírica o el seu lirisme filosófic, o si voleu, el seu optimisme, és una mica infantívol. Una mica infantívol, diem, perque deixa el seu optimisme sense cap llici de contrast, sense un element contrari que faci adornar-nos de que en la lluita de dues forces la que triomfa és la que tanca o representa l'optimisme. Llavores se assoleix una major eficacia: el públic comprén que en el món hi há de tot, bó i dolent, blanc i negre, però que després convé que sigui lo bó lo que romangui, que sigui lo blanc lo que's faci prevaldre. És un truc molt vell, però potser no hi hagi manera de desfer-se'n ara per ara. Si l'intent den Martínez Sierra es el de lliurar-se d'aquest truc, a es per això que construeix les seves comedies amb una sola mena d'elements, allavors hauriem de respectar tal intent.

«Madame Pepita» és una obra en la qual va disminuint poc a poc la part cómica per a anar dominant la part sentimental. En el primer acte i en el segón, representa l'escena una sala d'un taller de modes, el de Madame Pepita. Oficiales que's riuen de la filla de la principal; aquesta filla, noia de disset anys que ha crescut sense que la seva mare se cuidés de la seva educació; un comte que vegé de cambrera a casa seva a la que es una modista d'anomenada, i el seu fill; una artista de «varietés», coneguda ensems d'aquest pare i d'aquest fill; un jove dependent de comerç amb vocació de pintor, son els personatges que acompanyen als dos primers, a Madame Pepita i a un senyor académic de Belles Arts. Madame Pepita estigué casada amb un duc rús, sense sapiguer aquesta condició de noblesa. Però quan va neixer la filla, el pare ja l'havía abandonada. Després de disset anys de no saber-ne rés saben la nova de la seva mort i una herencia d'un milio de francs. el senyor académic havía posat voluntat en Caterina, la filla de Madame Pepita, al véure-la tant selvatge i ignorant de tot, i s'havía proposat educar-la. Com no hi há altre medi, l'académic se casa amb Madame Pepita. Després, la filla s'en vol anar a Roma a acompanyar al dependent de comerç del primer acte, devingut pintor pensionat. L'académic que s'havía casat per ell una altra «primavera en la tardor». «Sin palabras», obra en un acte dels germans Quintero es una comedía de les de tall antic per l'argument però millorada per la gracia i la frescor que posen en el diáleg aquests autors quan s'obliden de l'alta literatura.

L'Irene Alba, en primer lloc, mereix un aplaudiment entusiasta. Es la primera actriu de carácter, entre les actrius castellanes. Les senyoretes Pérez de Vargas i Massat per tenir una filla adoptiva, se troba ría Palou i els senyors González, Bonafé i Mendiguchía, excel·lents artistes de comedia. se'ls hi deu també bona part de l'el·logi.

ALEXANDRE PLANA

ANUNCIS OFICIALS

Junta del port de Barcelona

Autoritzada aquesta Junta per reial ordre de 30 de gener de 1908 per a l'emissió d'un Empréstit de 20.000.000 de pessetes, representat per quaranta mil obligacions, amb arreglo al plec de bases aprovat per reial ordre de 9 de juliol de 1900, acordá en sessió de 10 de febrer de 1908 emetre dit Empréstit, del que hi ha actualment en circulació 33,000 de les susdites obligacions.

Aquesta propia Junta, en sessió de 28 del corrent mes, ha acordat, inseguint el plan establert per a la col-locació successiva de dites obligacions, treure a pública subasta un nou lot, en nombre de 2.000, per un valor total de 1.000.000 de pessetes, mitjansant les següents condicions:

1.ª La col-locació es verificará per medi de subasta pública, que tindrá lloc el dia 20 del proper mes de juny, a les quatre de la tarde, en el saló de sessions d'aquesta Junta, situat en el pis principal de la casa Llotja.

2.ª Les obligacions serán al portador, de cinc centes pessetes cada una, i disfrutarán l'interés anyal del quatre i mig per cent, pagader per trimestres vençuts, en primer de gener, primer d'abril, primer de juliol i primer d'octubre de cada any, sense necessitat d'anunci en els periódics, i a la sola presentació dels cupons facturats.

3.ª El primer cupó d'interessos de les obligacions que comprén aquesta subasta, será el corresponent al primer d'octubre próxim.

4.ª Les obligacions estarán lliures de contribució per als adquirents. Els impostos, timbres i demés que deguin satisfer-se a l'Estat, serán pagats directament per aquesta Junta del Port de sos cabals.

5.ª L'amortització de les obligacions de aquest Empréstit, començará als deu anys de sa respectiva col-locació; i deurá quedar acabada lo més tard als trenta anys. L'amortització s'efectuará per sorteig el dia 2 de gener de cada any, i per un import igual a la totalitat dels cabals que aproximadament resultin sobrants, després d'complert el servei d'interessos, gastos d'empleats i demés atencions de la Junta aprovades per la Superioritat.

6.ª Serveix de garantía al pagament dels interessos d'aquest Empréstit, i amortització de totes les quaranta mil obligacions que l'integren; d'import dels arbitris creats i que's crein per a les obres i serveis dependents d'aquesta Junta del Port, així com les mateixes obres i quants recursos de la mateixa dependeguin, conforme disposa especialment l'esmentada reial ordre de 30 de gener de 1908.

7.ª El tipu mínim a que s'admitirán proposicions per a l'adquisició d'obligacions, será el del parell en moneda corrent.

8.ª Les proposicions podrán fer-se per una o més obligacions, presentant-les en plec tancat i arreglades a l'adjunt model, a la Secretaría d'aquesta Junta, a ont s'admitirán durant el dia 19 del próxim juny, de deu a tretze, mitjansant el dipósit d'un cinc per cent de l'import de les obligacions demanades a la Dipositaría-Pagaduría de la mateixa, la qual expedirá l'oportú resguard.

9.ª A l'hora fixada per a la subasta en la condició 1.ª, la Presidencia d'aquesta Junta després d'anunciar que va a procedir-se a l'obertura de les proposicions presentades disposará sa lectura per ordre correlatiu, aixecant-se l'oportuna acta del resultat. Dintre dels dos dies següents, la Junta adjudicará als millors postors les obligacions demanades i és procedirá, si a això hi hagués lloc, al prorrateig entre proposicions iguals i al sorteig supletori per a les fraccions; entenent-se que la publicació del resultat de l'adjudicació en el «Boletín Oficial» i dos periódics locals, produirá tots els efectes d'una notificació en forma feta als proponents.

10.ª Els que resulten adjudicatoris, deurán entregar a la Secretaría d'aquesta Junta, des del dia següent de publicada l'adjudicació fins al 5 de juliol próxim inclusiu i de deu a dotze del dia (en els hábils), el reste de l'import de les obligacions que li hagin sigut assenyalades, baix pé dua, en altre cas, del dret adquirit i del cinc per cent dipositat a l'acte de la suscripció, el qual quedará a favor de la Junta. Al satisfer dit reste, s'entregarán a l'adjudicatari les obligacions que li corresponguin.

Barcelona, 28 de maig de 1913.—El Vicepresident accidental, Josep Gassó i Martí.—El Secretari-Contador, M. Creus.

MODEL DE PROPOSICIO

Don N. N. vei de... habitant a... carrer... núm... pis... ben enterat de les condicions per a la col-locació de dos mil obligacions de l'Empréstit de 20.000.000 de pessetes tretes a pública subasta pel dia 20 del corrent mes per la Junta del Port d'aquesta capital, l'acceptant en totes ses parts dites condicions, se compromet a pendre (amb lletra)... obligacions al tipu de (amb lletra)... pessetes cada una. Barcelona, 19 de Juny de 1913.

(Firma del proponent)

Sr. President de la Junta del Port de Barcelona.

Teatres i Concerts

COMIC

Ahir va despedir-se del públic barceloní la celebradíssima tiple cómica Ursula López, amb les obres «La alegre trompetería», «La corte de Faraón» i «La niña de los besos».

El públic, que omplenava per complet l'espaiós i popular teatre del Paralel, tributá forts aplaudiments a la notable artista que durant algunes setmanes ha actuat amb la companyía del simpátic Bergés, posant al servei del genre que amb tanta distinció conresa tota la seva ingénita gracia i el seu reconegut talent artístic.

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

Amb el quint festival d'abonament que's farà demá dimarts al vespre en el Palau de la Música Catalana, acabarán la serie de festivals organizats per l'Associació Wagneriana i l'Orfeó Catalá per a commemorar el centenari den Ricard Wagner.

Heusaquí el programa del mateix, que bé pot calificar-se d'extraordinari:

Primera part: «Tanhauser», preludi de l'acte tercer. «Sigfrid», cant de la forja, pel tenor Joan Raventós. «La Festa dels Déus», relat i mort den Sigfrid. Marxa fúnebre. Sigfrid, Joan Raventós; Hagen, Conrat Giral; Gunter, Inocenci Navarro; Un vassall, S. Gallofré.

Segona part: «Parcival» acte segón. Preludi del primer quadre, quadre segón complet. Escena de Parcival i les Noies flors. Escena de Kundry i Parcival. Final.

Tercera part: «Parcival» acte tercer complet. Parcival será interpretat per la sopran Lina Pasini-Vitale, el tenor Francisco Viñas, el barítono Inocenci Navarro i el baix Conrat Giral. Chors, les tres seccions de l'Orfeó Catalá i la direcció general a cárrec del mestre Franz Beidler.

Degut a l'extensió del programa, aquest Festival començará puntualment a un quart de deu del vespre.

NOVA OPERETA

L'empresa del Tívoli ha acceptat per a estrenar-la properament la sarçuela en un acte i tres quadres «El perro de la cueva», original el llibre del distingit escriptor don Manuel Noel, i la música del celebrat compositor catalá i estimadíssim amic nostre en Cassiá Casademont.

EN JOAQUIM MONTERO

Després de molts anys de permanencia a l'Argentina, Chile, i altres Repúbliques sud-americanes, ha retornat a Barcelona el notabilíssim actor catalá en Joaquim Montero que algun temps havía disfrutat entre'l nostre públic d'una grossa popularitat.

Sigui benvingut el veterá actor.

INFORMACIO DE BARCELONA

El Laboratori General d'Investigacions i Assaigs (Provincial i Municipal), establert al carrer d'Urgell, núm. 187 (antiga fábrica Batlló), obre al públic la Secció d'assaigs físics i mecánics de ciments i aglomerants similars.

Els assaigs que poden encarregar-se al Laboratori son els següents, indicant-se els aparells amb que s'efectúen:

Finesa de grá, amb les series de cedaços fins a 4,900 malles per centímetre quadrat.

Pes específic, amb el densímetre Le Chatelier.

Densitat aparent, amb l'aparell de la Comissió Internacional de Métodes d'assaigs.

Duració de fraguat, amb l'agulla den Vicat.

Resistencies a la tracció i compressió, amb l'aparell Michaélis i prempsa Amsler-Lafont de 30 tonelades.

Adherencia, amb disposició especial de la máquina Michaélis.

Resistencia a la flexió, amb disposició especial de la mateixa máquina.

Estabilitat de volum, amb les agulles Le Chatelier, pels assaigs en calent i pel sistema recomanat per la Comissió Internacional pels assaigs en fret.

Permeabilitat, amb l'aparell Amsler-Lafont per compressió d'aire fins a sis atmósferes.

Congelació o influencia de les baixes temperatures en les qualitats dels morters, amb la máquina frigorífica sistema Lebrun i cambra de fret anexa.

Per a altres assaigs especials poden demanar-se detalls al Laboratori que'ls facilitará així com les tarifes que s'aplicarán a cada un d'ells.

Servei Sismológic de la Societat Astronómica d'Espanya i América: El 29 de maig cap a les 14 hores, 21 minuts, s'observa en el péndul N. S. de 15 segons de período, una evident perturbació produída per un terratrémol llunyá. Els microsismes impossibiliten precisar el principi del moviment. Cap a les 14 hores, 28 minuts, es manifesta la fase máxima. El moviment es continúa amb diversos grupus d'oscil-lacions que's desvaneixen cap a les 15 hores. El período ondulatori máxim es d'uns 20 segons, i l'amplada máxima és de 7 décimes de milímetre. En el péndul E. W. de 10 segons, no s'observa res segur.

El 30 de maig, a les 12 hores, 9 minuts i 10 segons, comencen els primers moviments d'un violentíssim terratrémol ocorregut a uns 9000km. de distancia. Cap a les 12 hores, 19 minuts, s'inicia la segona fase, i cap a les 12 hores, 42 minuts, la tercera. La máxima fase ocurreix a 12 hores, 55 minuts, amb ondes que alcancen 8 milímetres d'amplada en la component N. S., de 15 segons de período pendular. Acaba insesiblement el moviment mes enllá de les 15 hores. El período máxim de les oscil-lacions és de 24 segons.

L'Institut Médic-Farmacéutic celebrará sessió ordinaria avui, dia 2 de juny, a les nou i mitja de la nit, acabant-se la discussió del tema del doctor Serrallach i parlant després el doctor Soler Parnés sobre «Característica de l'actual epidemia de sarampió».

Es posa en coneixement de tots els socis del Centre de Moços i Cobradors de la Banca, Industria i Comerç, que des d'avui el local social será en el carrer de Sant Pau, 83.

S'han reunit en el Foment del Treball Nacional alguns fabricants de teixits amb l'objecte d'acordar que's traslladi a Madrid una comissió per a gestionar, en representació dels reunits, que's modifiquin els termes en que está redactat el projecte de llei d'admissions temporals, pendent d'aprovació en el Senat.

L'Associació de contractistes d'Obres públiques de Catalunya va celebrar Junta general extraordinaria la setmana passada, amb assistencia de gran nombre d'associats que acordaren proposar a les associacions similars d'altres regions i provincies la celebració en la vinenta tardor d'una Assamblea general de la classe a Madrid, o a ontse general de la classe a Madrid, o a ont se cional de Contractites d'Obres públiques de Espanya», amb un organisme central que vetllant pels interessos de tots, els representi i procuri que es portin a terme les reformes d'un programa per al qual es proposaren diverses iniciatives, algunes de les quals foren acceptades desseguida amb entusiasme.

La Junta Directiva participa a tots els socis i a tots els contractistes d'Obres públiques en general, que'ls dilluns de cada setmana de 5 a 7 de la tarde estará reunida en el seu domicili social: Rambla del Centre, 30, per a l'estudi del programa, i agrairá als col-legues que desitgin cooperar an aquests treballs, se serveixin assistir an aquestes reunions, a les quals tots poden considerar-s'hi convidats.

En el Foment del Treball Nacional, Plaça de Santa Agna, 4, hi tindrá lloc demá, dimarts, a les deu del vespre, una conferencia pública de vulgarització, a cárrec de l'enginyer industrial C. Durán de la Vega, disertant sobre'l tema d'actualitat: «El motor eléctrie, les seves ventatges i avenir.»

En la secció corresponent insertem un anunci de la Junta del Port d'aquesta ciutat, treient a pública subasta per al dia 20 del corrent mes, dugues mil obligacions de cinc centes pessetes una, de l'Empréstit de vint milions de pessetes, per a qual emissió i successiva colocació, a mida de les necessitats de les obres, fou autoritzada dita Junta per reial ordre de 30 de gener de 1908.

Dites obligacions són a l'interès del quatre i mig per cent anual, satisfet per trimestres, lliure d'impostos per als tenedors, amb cupó corresponent a primer d'octubre pròxim, essent el dia 19 d'aquest mes el senyalat per a la presentació de proposicions en les oficines de la Junta (Casa Llotja, principal), de 10 a 13.

L'Institut Homeòpata, celebrará sessió científica demá, dimarts, a les 10 del vespre, disertant el Dr. Peiró sobre'l tema anterior, intervenint-hi els Drs. Olivé i Galard.

Informació telegràfica

PER TELEFON I TELEGRAF

Madrid 1, de 12 matí a 9 nit

Opinions

«El País» d'avui, al recullir les diferentes candidatures que'ls desocupats del saló de conferencies anaven forjant ahir, diu que una d'elles era un Gabinet presidit pel senyor García Prieto en el que hi figurarien el senyor Cambó, com ministre de Foment, i don Melquiades Alvarez com ministre de Gracia i Justicia.

«La Mañana» diu que les consultes al Palau serán avui escrites, car el comte de Romanones vol que la disidencia dels senyors Dato i Besada broti en la Cambra regia, ja que sab que no pot brotar en el Parlament.

Afirma que'l telegrama al senyor Besada per a que regresés a Madrid se posá en el ministeri de Gracia i Justicia i el redactá personalment el senyor Alba.

Peró, acceptem que en Dato i en Besada perdin la serenitat i dónin una punyalada a la quefatura del senyor Maura, i no poden ocultar el delicte i tenen que declarar-ho i aixecar bandera. Amb ells se'n anirien uns quants pares de la patria, uns quants comités, uns «ex», algunes forces estimables i alguns noms significats i alguns homes sincers; peró no se'n anirien els ultra conservadors, els ultramontans, les dretes, ni se'n aniría la massa del partit, avui mes maurista que mai.

En Maura llançat fora de la legalitat, seria un perill, un perill gravíssim.

Això no s'oculta a ningú, ni pot ocultar-se-li al comte de Romanones, que és hábil, molt hábil, peró incapaç de crear-li aquest conflicte a la monarquía.

Els conservadors

Com que'l propi president del Consell ha dit en les seves reiterades manifestacions als periodistes que aquesta crisi era una liquidació del regisme imposada per la carta de primer de gener del senyor Maura, i que necessitava saber la definitiva situació en que queda el partit conservador, natural és que tot lo que's digui sobre'l tema de la crisi va encaminada a judicar als conservadors i examinar la situació d'aquests amb el quefe.

En aquest plet polític lo que mes preocupa no és saber com va a resoldre's la crisi, car seria una immensa sorpresa per a tots, o quasi tots, una solució que no fosla continuació del comte de Romanones en el poder.

Lo que mes interessa saber és lo que farán elsprohoms conservadors.

En rotllos i tertulies se parla del senyor Maura d'una manera molt diferent a com s'expressen els conservadors quan se dirigeixen al públic.

Després de les consultes d'avui s'ha vist que no és gran la decisió del senyor Dato d'anar a solucions que signifiquin un apartament del senyor Maura, i com això tenía forçosament d'influir en els ánims de molts correl-ligionaris, han començat a donar-se interpretacions del discurs del senyor Maura, per a tots els gustos.

Se parlava de que no ha sigut ben comprés, que s'han exagerat els conceptes i que no hi havía motiu per a no suscriure lo que'l quefe del partit havía dit en el seu discurs del dijous, peró per a deixar les coses en forma, tal que no signifiquessin una intransigencia tan absoluta que tanqués totes les portes del pervenir.

Diuen els conservadors que, si bé en lo substancial el partit está conforme amb el senyor Maura, no ho está en lo que podría anomenar-se qüestió de procediment.

Creuen aquests conservadors que'l partit deu estar en tot moment a disposició de la Corona, i respondre amb el seu concurs a qualsevol crida que aquesta faci per a la Governació de l'Estat, considerant que'l partit lliberal, encara que sigui exacte lo que d'ell diu el senyor Maura, no deixa de ser un partit que governa amb la confiança de la Corona.

Mentres en els círcols polítics la gent política entretenía els seus ocis en comentaris i vaticinis, els prohoms lliberals i conservadors, se dedicaven a tasca més útil.

El senyor Dato ha visitat dues vegades al senyor Maura i altres tantes vegades al senyor Besada.

Els senyors Pidal, el marqués i don Alexandre, han estat també en el domicili del quefe dels conservadors i s'ha dit que aquest ha enviat a dos íntims seus amb una missió d'interés político, a veure a un ex-ministre lliberal, amb qui manté grans relacions de amistat.

Deia un caracteritzat maurista que no té fonament lo que's diu en sentit de que una situació lliberal que no estés presidida pel comte de Romanones, podría contribuir a millorar les relacions entre'ls dos partits turnants, perque és sabut que'l prodi senyor Maura havía tingut bona cura d'expressar amb tota claretat que ell no tenía prevencions ni preferencies en el partit lliberal.

Comentaris

Per mes que's segueix assegurant que la crisi se solucionará amb la continuació del comte de Romanones, sembla que ha sorgit alguna dificultat, que's creu podrá ser solventada.

Se diu que'l senyor Maura no está gaire satisfet del seu discurs. Si hi hagués una fórmula per a rectificar-lo, sense que en patís el seu decor, l'acceptaría.

Aquesta versió ha circulat aquesta nit com molt versemblable, i ha produit el seu natural efecte.

Així és que'l desenllaç de la crisi podría oferir alguna sorpresa, bé en la solució bé en dilatació.

Aquesta tendencia ha sentat bé a alguns elements del Govern, peró altres la refusen per entendre que's tracta d'una qüestió de dignitat.

En Weyler

El general Weyler ha dit que'l seu viatge era agé a la crisi, perque ha vingut com tots els mesos als seus assumptes particulars i permaneixerá uns dies aquí com de costum.

Referint-se al moment actual político ha dit que procedeix la continuació del comte de Romanones amb l'actual ministeri.

Els del jaio

Com que gran part de l'atenció pública s'ha fixat en l'actitut que puguin adoptar en les actuals circumstancies els senyors García Prieto i Montero Rios, amics íntims d'ambdós deien aquesta tarde que tant don Eugeni com el marqués d'Alhucemas han fet present al comte de Romanones la seva mes completa adhesió, per mes que aquesta adhesió, segons altres informes, sols se refereix als moments actuals.

A les Corts

Els senyor Abadal, Cambó i Junoy, tenien el propósit de sortir cap a Barcelona en l'exprés, peró han sospés el viatge després d'una entrevista que amb el quefe del Govern ha tingut el senyor Junoy.

D'això se deduia que la solució de la crisi permetrá reñuar les tasques parlamentaries el dilluns o el dimarts lo més tard.

Del crim

Avui se celebrará un careig entre'l capitá Sánchez i la seva filla María Lluisa.

Assamblea de Veterinaria

S'ha verificat la sessió de clausura de l'Assamblea Nacional de Veterinaria, a la que hi ha assistit nombrosa concorrencia.

Ha presidit el senyor García Izcara, director de l'Escola de Veterinaria, el qual ha pronunciat un discurs, molt aplaudit, fent el resum dels treballs de l'Assamblea.

Les conclusions més importants de l'Assamblea són:

1.ª Per a conéixer, millorar, explotar i conservar la remaderia espanyola és apremiant confeccionar l'estadística quantitativa i qualitativa de la remaderia nacional.

2.ª La confecció de l'estadística pequaria deu ser encomanada als inspectors municipals i subdelegats de veterinaria, als inspectors d'higienepequaria i sanitat veterinaria, als veterinaris militars dependents de la Direcció de la cria cavallar, l'Escola de Veterinaria, l'Associació general de remaders del regne i l'Inspecció pequaria del ministeri de Foment.

3.ª L'Inspecció pequaria del ministeri de Foment deu abarcar els serveis de cens i la classificació etnológica per especials llibres registres dels de millora i els d'higiene i inspecció sanitaria de la remaderia.

4.ª Per a la confecció de l'estadística pequaria és necessari que abans s'organitzi per l'Estat el cos de veterinaris municipals.

5.ª Organitzar tots els serveis d'higiene i sanitat pequaria, ampliant-los i unificant-los a cárrec del cos nacional d'inspecció i thigiene i sanitat pequaria dependents del ministeri de Foment.

6.ª Per a garantía dels interessos pequaris i sanitaris del país s'imposa la necessitat d'una llei de policía sanitaria dels animals domésties que tenen totes les nacions d'Europa i d'América, menys Espanya i el Marroc.

L'Unió Republicana

El Directori Nacional d'Unió Republicana va dirigir una al-locució a les agrupacions republicanes que actúen amb carácter general, invitant-les a fusionar-se en un sol partit.

Han contestat don Rodrigo Soriano pels radicals conjuncionistes, don Melquiades Alvarez pels reformistes, i don Eduard López Parral pels federals, i tots s'expressen en sentit contrari a l'unió en el sentit de que és convenient que cada partit republicá conservi el seu matiç, sense perjudici de quantes intel-ligencies siguin precises per a l'assoliment de la comú aspiració dels republicans.

En vista d'aquesta contestació, el Directori ha dirigit una altra al-locució als republicans en que, després de lamentar el fracás dels seus primers passos, diu:

«Fracassades nostres gestions prop dels organismes directius dels partits que pretenen actuar amb carácter general, considerem de nostre dever apurar la sort, dirigint-nos a les organitzacions provincials autonomes, i als republicans sense filiació determinada, invitant-los a que se sumin a nosaltres, no per a secundar determinades iniciatives nostres, sinó per a assumir, si's plau, la direcció de nostra política, sempre que's cumpleixin els ja coneguts requisits essencials.

Seguirem, per tant, nostra campanya, buscarem als correl-ligionaris, als grans i petits grupus, tractarem de véncels, pidolarem el seu concurs, si és menester, que an això i molt mes estem disposats en bé de nostre país; i si amb això, que no és d'esperar fracassem, constará al menys que'l fracás no és imputable a manca de bona voluntat i patriotisme dels que composen aquest Directori.»

Clausura

Baix la presidencia del senyor Gorchs, s'ha celebrat la sessió de clausura del Congrés de les Arts del Llibre.

El president ha excusat l'assistencia del ministre de Foment, donant mercés a tots per sa col-laboració prestada al Congrés.

Aprovada l'acta el senyor Rodríguez Miguel ha pronunciat un discurs-resum dels treballs realitzats pel Congrés.

Ocupa la presidencia el director general de Comerç i torna a fer un resum del seu discurs el senyor Rodríguez, essent molt aplaudit.

El director general de Comerç diu que sent per les arts del llibre un afecte entranyable.

Recorda la creació del ministeri del Treball, per a demostrar que'l Govern está atent a lo que significa progrés i exposa la creença de que si aquest Govern continúa dintre d'aquest any funcionará dit ministeri i se podrá crear l'escola que demana el Congrés.

Acaba donant a tots els delegats una afectuosa salutació de comiat. (Aplaudiments).

Seguidament s'aixeca la sessió.

A l'Ajuntament

Ha celebrat sessió extraordinaria l'Ajuntament per a tractar de la llum a Madrid i discutir el dictamen proposant la celebració d'un concurs per a la prestació del servei de la llum pública a la terminació del contracte vigent i l'aprovació del plec de condicions que han de regir per al mateix.

S'ha entaulat una discussió llarguíssima en la que han intervingut quasi tots els regidors, mostrant-se alguns partidaris de la municipalització de dit servei.

S'han refusat varies esmenes quedrant aprovat fins a l'article 17 inclusiu i sospenent-se la sessió fins al dilluns.

Comissió executiva

En l'última sessió de l'Assamblea del cos de Comptadors de fondos provincials i municipals ha quedat nomenada la comissió executiva, baix la presidencia de don Gregori Crehuet.

Banquet

En el Restaurant de la Huerta s'ha celebrat un banquet amb que el Congrés nacional de Caçadors ha posat fi a les seves tasques.

Del crim rocambolesc

Pare i filla

El jutjat militar ha prés declaració a un cabo, un ordenança i un soldat de Wad-Ras que havía estat cinc mesos com ordenança del capitá Sánchez.

El jutjat militar ha estat a primera hora a la Capitanía general i després a l'Escola de Guerra per a preparar una diligencia d'importancia.

El jutjat de Chamberí ha entregat aquesta tarde a les quatre el sumari al de la Llatina. El jutge senyor Algora s'ha dedicat a estudiar les diligencies.

L'auto d'inhibició d'un jutjat a favor de l'altre, ha sigut comunicat a la Capitanía i a l'Audiencia.

En dit auto el jutge de Chamberí, senyor Martínez Enríquez, consigna novament el seu criteri de que la jurisdicció de guerra és la competent per a entendre en el procés.

S'assegura que al rebre l'autoritat militar la notificació de dit auto reclamará del jutjat de la Llatina sigui respectat el seu fur de competencia.

A dos quarts de nou ha sigut conduida María Lluisa des de la presó de dones a les presons militars.

Ocupava un cotxe amb una parella de la guarda civil.

Vestía unes faldilles i brusa blava amb cert abandó en la «toilette», car no portava cotilla ni el cabell pentinat.

Hem arribat a les presons militars mentres se celebrava el careig havent pogut averiguar que María Lluisa en el trajecte, pressentint que anava a entrevistar-se amb l'autor dels seus dies, deia constantment als guardes:—Per Deu, no'm deixin sola. Em matará. Vostés no'l coneixen. Es un infame. Em matará.

Ha preguntat també si els periódics parlaven bé d'ella, peró els guardes s'han mantingut en una prudent reserva.

Fins a dos quarts d'onze ha durat la diligencia.

A pesar de l'impenetrable reserva del jutjat militar, hem pogut averiguar lo següent:

A la sala d'interrogatoris ha ocupat una taula el jutge tinent coronel senyor González Bernard, a la seva esquerra un cabo que actuava d'escrivent, en el centre de l'habitació, en una cadira, el capitá Sánchez, a la dreta del jutge, dreta, María Lluisa, i entre ella i el seu pare el secretari capitá Villanueva.

El capitá Sánchez al veure a la seva filla s'ha tapat la cara amb les mans i s'ha posat a plorar.

María Lluisa permaneixía impassible.

La tasca del jutjat, pel temps que ha durat, ha degut esser minuciosa.

María Lluisa ha ratificat les seves acusacions contra el seu pare, sostenint que ella va portar al senyor Jalón a casa seva, per encárrec exprés del seu pare, qui, al dia següent de comés el crim, li entregá la fitxa per a que anés al circol de Belles Arts a canviar-la.

Al preguntar-li el jutge si era de 5.000 pessetes o de cinc centes, María Lluisa ha volgut donar una contestació gráfica, demanant al jutge un llapiç i traçant sobre un troç de paper una circumferencia aproximada del tamany d'una fitxa i en el centre un 5 amb tres zeros.

Les acusacions de María Lluisa eren acullides pel seu pare amb exclamacions com aquestes:—Es una infame. La meva filla me vol perdre. Jo no he matat a en Jalón.

—Sí—contestava la filla—tú l'has matat, perque la policía va ensenyar-me les robes que descubriren i eren les mateixes que portava. Tu ens has perdut a tots. Has sigut el butxí dels teus fills.

Sembla que la Lluisa ha rectificat les seves primeres declaracions en lo relatiu a que els soldats delinquts siguin co-autors.

—Jo, al principi, no volía dir la veritat—exclamava dirigint-se al seu pare—per això, per a no perdre't, peró ara que s'ha descobert el crim, jo vull dir tota la veritat.

Ha elogiat al senyor Jalón que varies vegades els dispensava protecció. A les seves germanes els donava diner, per a comprar-se lleminedures, perque deien que tenien fam i no menjaven més que ranxo.

El capitá Sánchez, abatudíssim, no ha cessat de plorar durant aquesta interessant diligencia.

De Catalunya

Tortosa

A mitjans de juny proper començará, amb tota actividat, l'arranjament de la carretera de Tortosa a Gandesa, en el troç comprés entre Cherta a aquesta població.

—Si continúa el temps favorable i el calor no disminueix en intensitat, abans de vuit dies donará començ en aquesta comarca la sega dels blats i ordis, la cullita dels quals se presenta immillorable, tant en quantitat com en qualitat.

Reus

La Societat Tipográfica d'aquesta ciutat acordá anit ajudar amb recursos metálics als tipógrafs vaguistes de Barcelona, mentres duri l'actual vaga, fent, de moment, un donatiu únic de 100 pessetes i després 25 pessetes setmanals.

Girona

El mercat setmanal s'ha vist molt concorregut. En la plaça-mercat de bestiar entraren 211 bous, 404 vaques i 615 vedells, recaudant-se 73'15 pessetes per drets d'entrada.

Informació de l'estranger

Del mar

Nova York. — «The Sun» publica un despatx de Washington anunciant que'l govern dels Estats Units obtindrá la franquicia exclussiva perpetua en el canal interoceanic de Nicaragua i una base naval i varies illes en la costa del Pacífic. El privilegi ha sigut assegurat per decisió de l'administració de Wilson, de sostenir el tractat establert durant els darrers dies de l'administració de Taft. Bryan havía demanat la ratificació d'aquest tractat per la comissió de Negocis Estrangers del Senat, després d'algunes modificacions de detall.

Vaga de sastres

Marsella. — S'han declarat en vaga els obrers sastres que treballen en uniformes militars, puix diuen que'ls contractes darreriament fets entre'ls seus patrons i l'administració militar provocaràn encara una major baixa en els salaris.

Jóca olímpics

Londres. — En la cursa nomenada de Marathon, ha arribat primer Ahlgren, suec; el següent, Tatukolehmainen, finlandés; el tercer, Christensen, danés; el quart, Westberg, suec; el quint, Lord, anglés; el sisé, Ahlgrentex, francés. El temps qu eha trigat Ahlgren ha sigut de dugues hores 36 minuts i 6 segons.

Les lleis de excepció

Berlín. — En el Reichstag ha continuat avui l'interpelació sobre les lleis d'excepció projectades per a Alsacia-Lorena.

Dels Balkans

Per la pau

Roma. — En la cambra, un dels diputats, parlant de la firma de la pau turco-balkánica, ha fet un calorós el-logi de les potencies europees, puix elles han contribuit eficasment a la resolució del conflicte. També ha dirigit alabances als pobles balkánics, que amb son esforç han llibertat a pobles enters que feia sigles gelen en la esclavitut, i ha acabat dient que's congratula de que la guerra de Trípoli hagi fet mes fácil l'esforç dels aliats balkánics, els quals poden ara comptar amb la vivíssima simpatía de la nació italiana.

Ha parlat després el president de la Cambra i ha declarat que l'amor a la pau que s'ha manifestat an a Londres, el compartei-xen no solament la Cambra i la nació italiana, sinó també i amb igual força tots els pobles civilitzats.

El ministre de Negocis Estrangers, ha manifestat que, en nom del govern, s'adhereix a les manifestations fetes pels anteriors oradors i que s'unía al viu testimoni d'agraiment que s'acabava de rendir a l'eminent home d'Estat anglés a qual acció pacificadora s'ha degut el bon éxit d'una empresa que tant haurá de contribuir a fer feconda la expansió dels joves Estats balkánics, acabant amb l'afirmació de que l'obra pacificadora verificada a Londres constitueix un nou i ferm pas que donen els pobles pel triomfal camí de la civilització i del progrés.

Immediatament, el president de la Cambra ha invitat al govern per a que trasmeti al de Londres la satisfacció italiana per l'obra de pau que acaba de realitzar l'eminent home públic sir Eduard Grey.

De lo mateix

París. —Els periódics se feliciten per la firma dels preliminars de pau, veient-se en això un éxit personal d'Eduard Grey. I per mes que aquesta pau sigui en certa manera teórica, en vista del nombre de qüestions que d'ixa en sospens, diuen que de tots modos és un acontexement de considerable alcanç.

Queda ara, diuen, a la diplomacia una tasca urgent i ardua que omplenar, per a impedir un conflicte entre'ls aliats i esperen, no obstant, que'l tractat marcará el principi d'una era nova per als pobles crudelment devastats i el fi d'una crisi tremenda que Europa ha sabut atravessar sense conflictes.

DARRERA HORA

Madrid 2, de 1 a 3 matinada

Lo de la crisi

El discurs den Maura

El comte de Romanones ha anat aquest matí al Palau. També hi ha estat el senyor Pidal, el qual ha dit als periodistes que's mostra conforme amb en Dato quan vad ir que no s'havía interpretat bé el discurs den Maura.

El senyor Azcárraga feu idéntiques declaracions que les del senyor Pidal.

En García Prieto

El senyor García Prieto estigué a Palau. Al sortir digué als periodistes que havía manifestat al rei que'l Govern per un excés de delicadesa, peró amb tota la bona intenció, s'havía anticipat als aconteixements dimitint. Crec, afegí, que'l Govern deu anar a les Corts, puix el discurs den Maura necessita aclarir-se en alguns punts.

Lo que diu en Maura

En Maura ha declarat:

He sentit dir que alguns amics es mostren frets a l'apreciar el meu discurs i la meva conducta.

Aquests amics deuen anar-se'n a l'acte del nostre partit conservador, de la forma que vulguin, amb escándol o sense. Al meu costat sols hi han d'haver incondicionals.

El meu discurs no ha sigut comprès. Precisament llançava un cable: allá ells si no l'han volgut recullir.

Jo viuré sempre en la política perquè no tinc motius per a deixar-la, i encara més per a correspondre a les innombrables adhesions que rebo de tots els conservadors.

Al rei li vaig dir que devía continuar en Romanones; el debat deu prosseguir fins al final.

«La Epoca»

«La Epoca» afirma que a l'acabar-se el debat de nou es plantejará la qüestió de confiança. Es ratificarán els poders a en Romanones perque l Govern está enredat amb la qüestió del Marroc, que pot esdevenir d'una gran importancia. Ademés es prepara el govern per a la rebuda que en el mes d'octubre s'ha de fer a en Poincare.

Afegeix que en Romanones modificará el gabinet. Sortirán en Gasset, en Gimeno i en Suárez Inclán, que serán substituits per Merino, Bestarreche, Marqués de Cortina i en Montero Villegas, que anirá a Justicia.

La solució de la crisi

Continuará el gabinet Romanones

El comte de Romanones estigué durant mitja hora al palau, i al sortir, a les vuit de la nit, ha facilitat la següent nota oficiosa:

«El discurs pronunciat per en Maura el dijous passat en la sessió del Congrès ratificant actituts anteriors, donà estat parlamentari a l'anormal convivencia dels partits governamentals.

»En vista d'això el president del Consell qui contava amb la confiança de la majoría en les Cambres, estimà donar seu facilitar a la Corona l'oportunitat per a que escoltés opinions i consells de persones autoritzades pertanyents a ambdós partits.

»El rei estimant no hi havía causa per a una modificació en el Govern ha resolt otorgar novament la confiança al comte de Romanones, confiant en el mateix en la mateixa forma en que estava constituit.

»Desseguida es reanusaràn les sessions de Corts i seguirà el debat polític, discutint-se els projectes del Govern.»

La vergonya nacional

En la corrida de braus organitzada pels sastres, un individu anomenat Ramón Martínez que executava la sort que s'anomena de «Don Tancredo», sigué agafat per un brau.

El Martínez, resultá gravíssim.

Miting

En el Rat Penat ha tingut lloc un miting de protesta contra la llei de jurisdiccions i els augments de Guerra i Marina, especialment en lo que's refereix al projecte de segona esquadra.

Parlaren varis oradors, entre ells en Largo Caballero i en García Cortés.

En Pau Iglesias advertí que sinó s'anava als procediments pacífics no será extrany que'l proletariat recorreixi a la violencia, declinant per la seva part tota mena de responsabilitats.

PUBLICACIONS

Per a contribuir al millorament del treball en els laboratoris fan falta aquí llibres especials, honrats i modests, en que no's pertorbi l'atenció dels químics amb profussió de métodes la majoría de les vegades mal descrits, per falta d'experiencia propia en ells de part de l'autor.

Un dels primers es el que s'acaba de posar a la venda. Es titula «Las aguas potables, Manual que contiene las reglas precisas y suffitientes para analizar y apreciar su potabilidad relativa», i es son autor el Doctor en Ciencies, Llicenciat en Farmacia, Professor de Química en l'Universitat i Director del Laboratori Municipal d'Oviedo, don Enric Urios i Gras.

En aquesta obra el senyor Urios i Gras exposa d'una manera clara i concisa l'análisi de les aigües comus i quant pot influir en el concepte de sa potabilitat, amb profussió d'exemples que no deixen lloc a dubtes, particularment en quan als cálculs necessaris per a traduir els datos experimentals en valors expressats conforme a les convencions establertes en el món científic i directament aplicables a l'interpretació dels resultats i calificació de les mostres.

ESPECTACLES

Teatre Tívoli Gran companyía de sarsuela i opereta Emili Duval i Juliá Vivas. Avui dilluns, nit a un quart de deu.

Primer LA FIERECILLA DOMADA

Según **La Argentinita**

Tercer: **Asalto a las damas**

Demá dimarts gran represa «La generala». En la present setmana estrena important: «El dominó lila», opereta en 3 actes.

Teatre Novitats

Companyía cómico-dramática del Teatre de la Comedia de Madrid. Avui dilluns primer dia de moda. Nit a un quart de deu. Primer «Solico en el mundo». Según

ESTRENA

de la comedia en tres actes

La buena voluntad

Dema dimarts hermós programa.

Gran Teatre Espanyol

Tarde a les sis. Nit a tres quarts de deu.

Quo Vadis?

Preus económics. Entrada 25 céntims.

Teatre Cómic Avui dilluns, se sospént la funció popular per a donar lloc als assaigs de l'opereta en tres actes

Las Bayaderas

Nit a les nou. Primer «El nuevo testamento». Según Exit grandiós «Juegos malabares», per Lluisa Rodriguez. Tercer «La generala», dos actes, per la seva creadora Lluisa Rodriguez i Teresa Sànchez, Gorgé, Pedrola i Rosal. Dimecres estrena important «Las Bayaderas». Se despatxa en Comptaduría per l'estrena en la Administratió del teatre de 11 a 1, de 3 a 6 i durant la funció.

FRONTO COMTAL

Gran partit per a avui a dos quarts de cinc a 50 tantos.

Entrada 1'25 ptes.

TURO PARK

Obert tots el dies de quatre tarde a una nit. Banda militar, Tribu Oriental, Atraccions, Café-restaurant, Espléndida il·luminació. Servei extraordinari del tren de Sarriá i tramvíes.

Entrada, 25 céntims

Saturn Parc

El millor Parc amb els sports i atraccions més notables i grans del món entre els quals figuren els monumentals Witching Waves el sport més volgut pels elegants públics de París i Londres. «Els Urals», model de muntanyes russes de fèrria construcció, les més emocionants i les de millor seguretat que hi hà a Europa.

Amenitzarà tarde i nit la notable banda del regiment d'Alcántara. Entrada de passeig 10 cèntims Grandiós éxit del teatre-cine amb sorprenents pellícoles. Está molt próxim a inaugurarse el gran invent teatral mai vist a Espanya TANAGRA.

Nota: A instancies d'alguns assidus concurrents al sport «Witching-Waves», aquesta Empresa no obstant l'immens cost que en si porta dit sport ha accedit a reformar el seus habituals preus en la forma següent:

Primera volta.	0'50 ptes.
Voltes successives. . . .	0'25 »
Abonaments de 12 voltes.	3 »

Concerts

Palau de la Música Catalana

Associació Wagneriana

Orfeó Català

Centenari WAGNER

DEMA DIMARTS **A un quart de deu del vespre**

V i DARRER FESTIVAL D'ABONAMENT

SIGFRID, cant de la forja. «Marxa fúnebre».

PARCIVAL

actes II i III complets. Localitats: Casa Dotesio magatzem de música 1 i 3 Portal de l'Angel.

Gran Edén Concert

Assalt, 12.

Music-Hall, Conçert. Restaurant Parisièn

ALCAZAR Gran Café Concert. Restaurant de primer orde. Sarsueles alegres. Continuament Grans Debuts.

ROYAL CONCERT «MUSIC-HALL»

Marqués del Duero, 106, davant Teatre Comtal

Grans Concerts tots els dies tarde i nit, per una important «Companyía de Varietés».

La Gran Peña Music-Hall Sant Pau, 83 Telèfon 3068

Tots els dies tarde a dos quarts de quatre i nit a dos quarts de deu. Conçerts per la Companyía varietés i grans espectacles de regal.

Cinematógrafs

SANT PAU, 85 **DIANA** **CINES** ARIBAU, 4 **ROYAL**

Entrada general.	10 céntims:
Preferencia.	20 »

Avui dilluns dia popular de les grans estrenes. «Una fuga por las nubes», 1,000 m. Nordisk, «El hombre tràgico», 1,050 m. Aquila, «El último remo», 750 m. Celio-Film, «El primer baile de Chinchillines», «El calor del hogar». «Ladrones del gran mundo», darrer dia de les pel·lícoles de gran metratge «Especulador en cereales», 1,000 m. Nordisk, «El calvario de una princesa», 600 m. Pathé i altres varies. Demá dimarts, dia de moda, dia d'estrenes, entre altres la de Pathé de 950 m. «La felicidad perdida:

Gran cine saló Doré

Avui dilluns hermós programa de pel·lícoles i grans atraccions. «Pilar Guitart» cançonetista», Luz Ideal» ballarines. Entusiasme gran de la troupe

1-2-3-4-5 Mongador

Entusiasme sens límits de la troupe «Audos». composta

1-2-3-4-5 Ando 1-2-3-4-5

presentant una decoració valorada en

20,000 duros, 20,000

Próxims i grans debuts.

Butlleti meteorológic

Dia 1 juny

DEMATI

Barómetre al nivell del mar . .	762'00
Temperatura a la sombra. . . .	25'2
Direcció del vent	S. O.
Humitat	59

TARDE

Barómetre al nivell del mar . .	763'60
Temperatura a la sombra. . . .	22'3
Direcció del vent	N. E.
Humitat	62'

EN LES VINTIQUATRE HORES

Temperatura.—Màxima: Sol, 30'3.—Màxima: Sombra, 23'2. — Mínima: Sombra, 10'3.—Reflector, 12'8.—Velocitat del vent, 350 kilòmetres.

Butlletí comercial

Mercats estrangers

ESTACIÓ ENOTÉCNICA D'ESPANYA A CETA

La situació viti-vinícola

Ha terminat el período crític de les gelades primaverals. Les plujes de tempesta que han regnat en el Migdía, durant la darrera setmana, lluny d'ésser favorables a la vegetació de la vinya, poden ésser la causa del desenrotllo de les malaltíes criptogàmiques, a la vegada que retarden els treballs vitícoles de l'estació.

S'ha calmat quasi completament l'alarma produida a conseqüencia de les gelades d'abril i'ls negocis que semblaven recobrar gran activitat, tornen de nou, an aqueix estat anormal d'espectativa.

Els datos estadístics oficials demostren de nou un descens en el consum i per conseqüent un augment del stock comercial amb relació a l'any anterior.

Els darrers mercats no han demostrat gran animació i les cotitzacions es sostenen fermes; però sense excedir el preu de 29 francs l'hectòlitre per als vins espanyols.

En quant a l'esperança de que un nou conveni aduaner favoreixi l'entrada de nostres caldos, devem fer observar, que encara que no d'un modo oficial, els viticultors francesos i en particular els del Migdía, comencen a posar la proa an aqueixos rumors davant l'idea de que l'introducció de nostres vins en aqueixes noves condicions ocasionarà la ruina de la viticultura francesa.

La situació dels principals mercats es com segueix:

En el «Migdía». — Els mercats han estat poc animats. Els preus per als vins ordinaris del país oscilen entre 21 i 24 francs. Les classes escullides varíen entre 24 i 29 francs l'hectòlitre.

En l'«Aude». — La vinya no presenta tant bon aspecte com l'any darrer. Els negocis en calma i'ls preus segóns grau i classe de 21 a 28 francs.

En el «Bordelais». — L'humitat ocasionada per les abundants plujes fa témer les invasions de plagues i de malaltíes criptogàmiques. Les transaccions poc nombroses i importants.

En la «Bourgogne». — Les plujes han perjudicat als ceps. També's tem l'invasió dels insectes i les malaltíes criptogàmiques.

En el «Màconnais». — S'espera una bona cullita, si no gela en lo que resta del mes de maig.

En el «Beaujolais». — El temps no ha ssigut favorable al cep des de les gelades.

Per aquest port segueixen arribant algunes partides de vins exòtics. D'Espanya les expedicions són menys nombroses i importants que en les darreres setmanes després de les gelades.

El mercat de vins d'aquesta plaça està a l'espectativa; i encara que'ls culliters comencen a fer algunes peticions, no són suficients per a que'l comerç es decideixi a fer grans provisions.

Els preus dels vins espanyols han demostrat un descens d'un franc i les cotitzacions no poden excedir de 29 francs.

Els blancs se cotitzen de 31 a 33 segons classe.

PREUS DE PRODUCTES AGRÍCOLES ESPANYOLS Y ALTRES EN LES PLASSES DE CETA Y MARSELLA

Olis: els 100 kilograms, Borges, de 140 a 150 francs; Aragó, de 155 a 170; Andalusia, de 125 a 135, Tortosa, de 135 a 145.

Alcools: de vi, bon gust, de 140 a 150 francs, hectòlitre; de brisa, de 90 a 100; Nord, de 00 a 00; Nord extrafí, de 46 a 50; d'industria. de 00 a 00; cognac, de 00 a 000.

Sucres: de 65 a 67 francs els 100 kilogs.; cristallisats, 58 a 60; *en entrepot*, de 40 a 41; bords 32 a 33; en brut, blancs, de 30 a 31; de rojos, 26 27 frcs.

Fruits: peres, de 00 a 00 francs; préssecs, de 00 a 00; raïm, de 00 a 00; pomes de 25 a 45; albercocs, de 00 a 00; cireres, de 00 a 00; magranes, de 00 a 00 el mil; llimones, de 40 a 60 el mil; taronges, de 50 a 55 francs; mandarines, de 00 a 00; melons, de 0 a 0 dotzena.

Fruits seques y llevors: ametlles d'Alacant de 000 a 000; de Cartagena, de 000 a 000; de Mallorca, de 230 a 200; amb closca de Tarragona (mollar), de 120 a 125; de Cartagena, de 1002 110; avellanes de Tarragona, de 170 a 172; ab closca de 70 a 75; panses de Málaga, de 9 a 14 francs la caixa de 10 kilos; de Dènia, de 70 a 75 francs els 100; cireres seques, de 150 a 200; figues, de 30 a 32; pinyons, de 180 a 190; cacauets, de 00 a 00; anís de Málaga, de 80 a 90; comins de 00 a 00; escalola, de 50 a 54.

Legums (verdes y seques): ceves, de 14 a 20 francs; alls de 00 a 00; patates; de 00 a 00; noves de 15 a 18, llantíes, de 30 a 40; mongetes, de 25 a 40; pèsols, de 40 a 50; faves, de 00 a 00; tomàtecs, de 00 a 00.

Forratges: herm, de 8 a 9 francs; aufals, de 8 a 10; palla, de 4'50 a 4'50; garrofes, de 00 a 00; segó, de 10 a 17 els 100 kilograms.

Suros: els mil, superfí, de 50 a 60 francs; fi, de 40 a 50; ordinari, de 35 a 40.

Varis: safrà, de 135 a 115 francs kilo; pebre molt, dols, de 100 a 150 els 100; mares de ví, de 25 a 35; el grau d'àcid tartàric, de 0'90 a 1'00, tartà en brut, de 00 a 00; el grau de bitrartrat; de 0'00 a 0'00

VINS ESPANYOLS A CETA

Alacant, de 13 a 15 graus, de 00 a 00 francs, hectòlicre; Alacant, de 11 a 12 id. de 00 a 29 id.; id.; Benicarló, de 11 a 12 id., de 28 a 29 id., id., Catalunya, de 10 a 12 id.; de 00 a 00; Priorat, de 11 a 12 id., de 00 a 00; Tarragona (Vendrell), de 12 id., de 00 a 00; Utiel (tipo Aragó), de 11 a 12 id., de 00 a 2 ; Valencia, de 11 a 12 id., de 28 a 29; Valencia, rosat, de 12 id.; de 00 a 00; Vinarós, de 11 a 12 id., de 28 a 29: Moscatell (9 a 10° licor), de 15 id., de 00 a 00; Mistela blanca (9 a 10°(licor), de 12 a 15 id., de 00 a 00; Mistela roja 9 a 10° licor) de 12 a 15 id., de 00 a 00; Vi blanc sec de Valencia, de 11 a 12 id., de 00 a 00 Vi blanc de la Manxa, de 11 a 12 id., de 31 a 33 Vi blanc de Catalunya, de 10 a 12 id., de 30 a 33 de Xerès y Màlaga. ordinaris y superiors, de 50 a 250 francs.

Ceta, 24 de maig de 1913. — El director de l'Estació, *Lluis Arismendi*.

Societats y Ferrocarrils

COMPANYIA DELS FERROCARRILS DE M. S. A. — Kilometres en explotació: Xarxa antiga, 2,945; Xarxa catalana, 719. Tota la Xarxa, 3,664.

Ingressos dels dies 1 al 10 de maig:

	1913 Ptes. Cs.	1912 Ptes. Cs.	Diferencia Ptes. Cs.
Xarxa ant.	2.417,774'37	2.427,678'99	9,904'62
Xarxa cat.	987,650'76	927,126'38	15,524'38
Totals	3.405,425'13	3.399,805'29	5,619'76

Ingressos del 1 de janer al 10 de maig.

	1913 Ptes. Cs.	1912 Ptes. Cs.	Diferencia Ptes. Cs.
Xarxa ant.	32.329,995'31	32.559,832'36	230,737'05
Xarxa cat.	13.079,629'70	12.351,138'91	725,490'79
Totals	45.405,725'01	44.910,971'27	494,732'74

Barcelona, 30 de maig de 1913. — El secretari del Comité, *Felip Blanc*.

COMPANYIA DE FERROCARRILS DEL NORD D'ESPANYA (tota la xarxa)

Ingressos dies 11 al 20 de maig.

Any 1913	Pessetes	3.813,181'58
Any 1912	—	3.823,231'01
Diferencia	—	24,950'44

Ingressos del 1 de janer al 20 de maig.

Any 1913	Pessetes	55.891,762'18
Any 1912	—	54.533,283'85
Diferencia	—	1.358,478'43

Barcelona, 30 de maig de 1913.—El secretari del Comité, *Alfred Fuster*.

David Ferrer & Companyia - (S. en C.)

CALOR Moderns radiadors de vapor per gas.

FRED... Màquines frigorífiques y pera fer glas

FOC..... Bombes y material pera bombers.

AIGUA Instalacions pera aixecarne.

Passeig de Gracia, núm. 94 - Barcelona.

DINER en 1.ª hipoteca i sobre valors desde'l 3 per 100 anyal, en lletres, propietaris industrials i comerciants desde'l 1 1/2 per 100 al mes.

DINER en 2.ª hipoteca, usde'ruits i parts indivises, i sobre genres, pianos carruatges i tota garantía que convingui. Rambla de Santa Mónica, 4 entressol.

PIANOS Y HARMONIUMS de lloguer, desde 8 fins a 15 pessetes al mes Carrer del Bruc, núm. 78, entressol, primera

Darrera **PARAULA**
en calçat de totes classes
Preus increibles
Carrer del Carme, número 36

El **A. B. C.** Hospital, 121
Màquines per a cosir, garantitzades
Des de 30 pessetes
Accessoris i reparacions

Gran Empresa Funeraria

Societat Anónima

40 SUCURSALS AMB TELÉFON A BARCELONA Y POBLES AGREGATS

ENTERROS DESDE'L MÈS SUMPTUOS AL MÈS MODEST; D'AQUESTS DESDE **25** PTES.

Central: Rambla Catalunya, núm. 29 - Telèfon 397

Tallers, fábrica y cotxeres: CAMPO SAGRADO, 24 - Telèfon 2.691

ESTUFA DE DESINFECCIÓ PORTÁTIL A DOMICILI, ÚNICA A BARCELONA

Gran Diploma de Honor y 10 Medallas

RELOJ **ORIÓN** AFINACIÓN CRONOMÉTRICA

VÉNDESE EN LAS RELOJERIAS

Esquelas mortuorias

SE REBEN

A l'Administració fins a les dos de la tarde

A l'Imprempta fins a les set de la matinada

PREUS Y TARIFES, SEGONS CATALEG

El : Poble : Català

Diari Federal Nacionalista Republicà

4 i 6 planes. -- Plana deportiva cada dijous i literaria i artística cada diumenge

Redacció i Administració: Carrer de Sant Pau, 6, principal - Teléfon 723. -- Impremta: Carrer de Fortuny, 2 ters - Telèfon 2298

PER A ANUNCIS I COMUNICATS, VEGINT-SE TARIFES

Anuncis

DE PRIMERA PLANA.	Per	ratlla i	columna	Pessetes	0'50
DE SEGONA PLANA	"	"	"	"	0'50
DE TERCERA PLANA	"	"	"	"	0'50
DE QUARTA PLANA	"	"	"	"	0'15

Gasetilles

Se publicarán en la «INFORMACIÓ DE BARCELONA», en la 2.ª 3.ª o 4.ª plana indistintament i amb un guió (—) al davant

Per ratlla Pessetes 1'00

NOTES ÚTILS	Per	ratlla	Pessetes 0'65
REMITITS	"	"	" 0'65
OFICIALS	"	"	" 0'30
JUDICIALS	"	"	" 0'30
ESPECTACLES	"	"	" 0'1.

Descomptes especials segons el nombre d'insercions